CAHİLİYE TOPLUMUNU TERKETMEK

İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: "Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, siz Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir."

- Mümtehine, 4 –

CAVİT YALÇIN

İstanbul - Mayıs 1996

Bu çalışmada kullanılan ayetler, Ali Bulaç'ın hazırladığı
"Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Anlamı" isimli mealden alınmıştır.

VURAL YAYINCILIK

Beyazsaray Kitapçılar Çarşısı
No. 43 Beyazıt - İstanbul
Tel: (0212) 516 70 80 - 638 21 72

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Kuran'ın Zümer suresinde, ahirette insanların hesaba çekilmesinden bahsedilirken onların, cennete ya da cehenneme **"gruplar"** halinde yollanacakları haber verilir **(Zümer Suresi; 71-73)**. Bir diğer ayette de mahşer günü, önderleriyle birlikte hesaba çağrılan **"insan grupları"**ndan bahsedilir **(İsra Suresi; 71)**. Yani insanlar ahirette her ne kadar kişisel olarak hesaba çekilseler de genelde hesabın öncesinde ve sonucunda gruplar halinde bir muameleye tabi tutulurlar. Herkes kendininkine yakın ve benzer konum ve derecelere sahip kişilerle aynı grupta yer alır, benzer akıbetlere uğrar. Cennete veya cehenneme girer, benzer derecelerde ceza veya mükafat görür. Buradan hareketle, insanın dünyada iken hangi "insan grubu" içinde yer aldığının da son derece önemli bir konu olduğu ortaya çıkar.

İlk bakışta, yeryüzünde birbirinden farklı çok sayıda grup varmış gibi görünse de insanlar gerçekte iki ana gruba ayrılırlar. Bunlar, Allah'a ve ahirete iman eden mümin topluluğu ile, Allah'ı ve ahireti tanımayan inkarcılar topluluğudur. Allah ve ahiret inancından yoksun olan ikinci gruba, içinde bulundukları büyük şuursuzluk ve bilgisizlik nedeniyle, Kurani bir terim olarak "cahiliye toplumu" adı verilir. Bu toplumun değer yargıları, ahlaki kıstasları Allah'ın koyduğu hükümlere göre değil, yanlış ve çarpık cahiliye hükümlerine göre belirlenmiştir.

Ahiret günü cennete sevkedilenler arasında yer alabilmek ancak bu dünyada da müminlerin tarafında olmakla mümkündür. Bunun ilk aşaması ise insanın içinde bulunduğu cahiliye toplumunu terketmesidir. Nitekim inkarcılardan **"kopup-ayrılmak"** Kuran'ın açık bir emridir: **"Onların demelerine karşı sen sabret ve onlardan güzel bir ayrılma tarzıyla (düşünce ve eylem bakımından köklü bir tutum ile) kopup-ayrıl." (Müzzemmil Suresi; 10)**

Kuran'daki örnek müminlerin, en başta da peygamberlerin izlediği yol budur. Örneğin Hz. İbrahim, inkarcı kavmine şöyle seslenmiştir: **"Sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan kopup-ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz olmayacağım." (Meryem Suresi; 48)**

Bu kopup-ayrılma fiilî olduğu gibi kalben ve zihinsel olarak da gerçekleştirilmelidir. Fiilî olarak, insan cahiliye toplumunun üyeleri ile değil, müminlerle birlikte olmak için özel bir gayret göstermelidir. Bu birinci şarttır. Fakat bunu yaparken zihinsel ve ruhsal olarak da, cahiliye kültürünün tüm etkileri yokedilmeli, bilinçaltındaki tüm telkinleri ve kalıntıları temizlenmelidir.

Bunu yapmak hiç de zor bir şey değildir. Zira normal bir insan zaten görüp tanıyınca doğal olarak imanı küfre tercih eder; küfrün maddi ve manevi pisliklerinden temizlenmek ister. Çünkü iman; insan için faydalı olan, insanın ruhuna ve nefsine zevk veren tüm güzellikleri içinde barındırır. Allah, cennette olduğu gibi dünyada da, müminlere hiç bir inkarcının ulaşamayacağı maddi-manevi lezzetleri, nimetleri ve güzellikleri, cennetin bir

numunesi olarak sunmuştur, bundan sonra da sunacaktır. Müminler, cenneteki sonsuz nimeti, büyük ihtişam ve estetiği takdir edebilecek bir duyarlılığa sahip oldukları gibi, dünyadaki nimetleri de takdir edebilecek yegane insanlardır.

Buna karşın inkar ise, insanın ruhunu sıkan, onu ağır baskılar, hırslar, saplantı ve tutkular altında boğan, onu hayatın güzelliklerinden mahrum kılan bir sistemdir. Müminlerle kıyaslanmasa da, küfre imtihan maksadıyla verilen bir takım nimetler onun azabını arttırmaktan başka işe yaramaz. Meşhur bir İslam aliminin benzetmesiyle bu nimetler "zehirli bal" gibidirler. Daha bu nimetleri tadarken inkarcılar, bunların içindeki azabın acısını hissetmeye başlarlar. İnkarın ahiretteki azabı daha dünyadayken peşlerine takılmıştır bile.

Burada önemli bir ilâhi sırra da değinmek gerekir: imanı sevmek ve onun insana getirdiği maddi ve manevi lezzetlerden zevk alabilmek, küfürden ise nefret edip onu çirkin görmek, her ne kadar doğal görünseler de aslında tamamen Allah'ın lûtfu sayesinde kavuşulan nimet ve meziyetlerdir. Allah bu metafizik durumu bir ayette şöyle bildirir.

... Ancak Allah size imanı sevdirdi, onu kalplerinizde süsleyip-çekici kıldı ve size inkarı, fıskı ve isyanı çirkin gösterdi. İşte onlar, doğru yolu bulmuş (irşad) olanlardır. (Hucurat Suresi; 7)

Buna karşın Allah, bu büyük lütuf ve ihsanının değerini onlara göstermek için aynı durumun tersini küfür için yaratmıştır. Bunun sonucunda ise inkarcılar imanın içerdiği güzellikleri "mucizevi bir biçimde" göremez, aksine cahiliyenin; pis, karanlık, sıkıntı verici sisteminden zevk alırlar. Teknik ifadeyle, algılarında bir bozukluk vardır. Bu tesadüfen oluşmuş bir bozukluk değildir; Allah tarafından özel olarak yaratılmıştır. Allah, küfür sisteminin içerdiği tüm pislikleri ve kötülükleri, inkarcılar için "süslü" kılmıştır. Kuran bu sırrı şöyle haber verir:

Şimdi Rabbinden apaçık bir belge üzerinde bulunan kimse, kötü ameli kendisine 'süslü ve çekici gösterilmiş' ve kendi heva (istek ve tutku)larına uyan kimseler gibi midir? (Muhammed Suresi; 14)

Küfrün önde gelenleri arasında bu süslü ve çekici görme olayı öyle boyutlara varmıştır ki bunu adeta yaşam felsefesi haline getirmişlerdir. örneğin Masonlar kendi kaynaklarında pislik ve rezillikten zevk alanları şöyle savunurlar:

"Köpek için kemiğin, domuz için dışkının çekici bir tadı olmasaydı, onlar bu maddelerle karınlarını doyurmak isterler miydi? Rezilliklerin her çeşidinden ayrı bir tad alan güçlü kişileri ayıplamayınız." (Mason Dergisi, Sayı 29, Sayfa 20)

Görüldüğü gibi, eğer insan imanın verdiği açık ve berrak ruh haline ulaşamazsa, cahiliyenin karanlık ve tiksinti verici dünyasını "süslü ve çekici" bulmaya, o dünyaya karşı içinde bir eğilim hissetmeye başlar. Hayatın her anına müdahale eden, insan zihninin her

noktasını etkisi altına alan cahiliye sistemi, müminlerin arasına yeni katılmış ya da müminlerin arasında olup da gerçek bir imani olgunluğa ulaşamamış kimseleri de olumsuz yönde etkileyip onlara zarar verebilir. Zayıf imana sahip kişi böyle bir yara aldığı takdirde müminlerin elindeki büyük nimetleri bırakarak, cahiliyedeki basit ve aldatıcı bazı "süs"lere saplanabilir.

Bilinçaltında cahiliyeden kalmış bir takım, duygusallık, maceracılık, gösteriş yapma arzusu gibi nefsani eğilimleri küfrün arasında tatmin etme arayışları da, kişiyi zamanla inkarcıların arasına iten etkenlerdendir.

Sonuç olarak yapılması gereken, cahiliye toplumunu tam olarak terketmek, ona hiç bir şekilde eğilim göstermemek ve bilinçaltındaki cahiliye kırıntılarını köklü olarak temizlemektir. Bu kitapçık, bu konudaki bazı önemli noktaları Kuran'ın ışığında ortaya koymak için yazılmıştır.

İlerleyen sayfalarda, imanı zayıf bir kişinin küfür ortamına nefsani olarak eğilim göstermesinin altında yatan sebepleri, şeytanın bu konudaki saptırma yöntemlerini, müminlerin hangi şartlarda küfürle birlikte olabileceği, küfür ortamında bulunmanın zararları, her türlü şartta müminlerle birlikte olmanın gerekliliği gibi konuları Kuran ayetleri ile inceleyeceğiz.

Zayıf İmanlı Kişinin Küfür Ortamına Eğilim Göstermesinin Başlıca Nedenleri

Kim imanından sonra Allah'a (karşı) inkâra sapıp da, -kalbi imanla tatmin bulmuş olduğu halde baskı altında zorlanan hariç- inkâra göğüs açarsa, işte onların üstünde Allah'tan bir gazab vardır ve büyük azab onlarındır.

Bu, onların dünya hayatını ahirete göre daha sevimli bulmalarından ve şüphesiz Allah'ın da inkâr eden bir topluluğu hidayete erdirmemesi nedeniyledir.

Onlar, Allah'ın, kalplerini, kulaklarını ve gözlerini mühürlediği kimselerdir. Gafil olanlar onların ta kendileridir. Şüphesiz, onlar ahirette ziyana uğrayanlardır. (Nahl Suresi; 106-109)

Müminlerle birlikteymiş gibi göründüğü halde inkarcıların bulunduğu ortamlara eğilim gösteren kişiler her devirde, her müslüman topluluğunun arasından çıkmıştır. Bu tür kimseleri üç gruba ayırabiliriz:

- Mümin olup, yaşamını da Kuran'a göre düzenlediği halde hata ve gaflet sonucu geçici olarak bu tür bir eğilim gösteren kimseler;

- İslam diniyle yeni tanışıp da bilgi eksikliği nedeniyle Kurani yaşam tarzına tam olarak uyum gösterememiş, eski hayatından henüz gerçek manada kopamamış kimseler;

- Uzunca bir süredir müminlerle birlikte olduğu halde hayatını ve düşünce yapısını Kurani ölçülere göre düzenleyememiş, imani derinliği elde edememiş ve nefsinin kontrolünden çıkmayı başaramamış zayıf iradeli kişiler.

Bunlardan birinci gruba dahil olanlar, anlık olarak nefslerine uymaları sonucunda böyle bir hataya düşerler. Ancak uyarıldıktan ve yaptıkları hata kendilerine tarif edildikten sonra, tevbe edip Allah'tan bağışlanma dilerler. Aynı hatayı tekrarlamaktan da kaçınırlar. İkinci gruptakiler ise İslam'la yeni tanışmışlardır, ve dolayısıyla henüz eğitim aşamasındadırlar. Bu nedenle, samimi oldukları takdirde, gerekli dini bilgiyi edindikten sonra bu tür hataları tekrarlamamaları umulabilir. Ancak içinde bulundukları geçiş aşamasını bir fırsat olarak görmeye, kendilerine gösterilen esnekliği istismar etmeye çalışırlarsa, Allah katında son derece kötü bir konuma düşecekleri de kesindir.

Bu gruplar arasında ahiretleri açısından en tehlikeli konumda olanlar, bu kitapçığın da ana konusunu oluşturacak olan üçüncü gruptakilerdir. Bunlar o kadar zaman içerisinde edindikleri onca bilgiye, müminler arasında geçirdikleri uzun süreye rağmen, hala Kuran'da tanımlanan ihlaslı ve samimi mümin modeline kavuşamamışlardır. Bu nedenle de şeytanın ve nefslerinin kışkırtmalarına son derece açıktırlar. Ne yanlarında bulunan müminlerdeki güzel örneklerden istifade eder, ne de kendi hatalarından ibret alırlar. Çoğunlukla da kendilerinin haklı ve doğru yolda olduklarını zannedip, düzelmeyi, öğüt almayı gerektirecek bir durumları olmadığını sanırlar.

Kalplerinde köklü bir manevi değişiklik yapamadıkları takdirde, bu tür kimselerin müminlerin arasında fazla barınamayacakları Allah'ın kesin bir kanunudur. Kendi rızalarıyla müminler arasında kalmak isteseler dahi, Allah buna izin vermeyecektir. Çünkü bunlar nefslerinin fücurunu korumakta kararlıdırlar, içlerindeki pisliği temizlemeye yanaşmamaktadırlar. Allah ise kesin olarak pisi temizden ayıracağını vaadetmiştir:

Allah, murdar olanı, temiz olandan ayırdedinceye kadar müminleri, sizin kendisi üzerinde bulunduğunuz durumda bırakacak değildir... (Al-i İmran Suresi; 179)

Üç gruba ayırdığımız bu kişileri küfür ortamlarına girmeye ve küfürle birlikte olmaya yönelten de işte, nefslerinde barındırdıkları bu pislikler ve bunlardan kaynaklanan hastalık ve bozukluklardır. İlerleyen sayfalarda bu hastalıkları ve bozuklukları inceleyeceğiz.

Algı ve Mantık Bozukluğu: Küfrün "Süslü ve Çekici" Kılınması

İnsanı müminlerin arasından küfrün çirkin ortamına girmeye yönelten sebeplerin en önemlisi girişte de bahsettiğimiz "algı ve mantık bozukluğu"dur. Allah, tam anlamıyla iman eden, kendisine hiçbirşeyi ortak koşmayan samimi müminleri hem dünyada hem de

ahirette rızasına, rahmetine ve nimetine kavuşturacağını Kuran'ın pek çok yerinde belirtmiştir. Allah'ın bu vaadine kavuşan resuller yine Kuran'ın birçok yerinde örnek gösterilirler. Hz. Davud, Hz. Süleyman, Hz. Zülkarneyn, Hz. Yusuf, Allah'ın kendilerine güç, iktidar, mülk ve nimet verdiği bu üstün şahıslardandır:

Andolsun, Davud'a ve Süleyman'a bir ilim verdik: "Bizi inanmış kullarından birçoğuna göre üstün kılan Allah'a hamdolsun." dediler. Süleyman, Davud'a mirasçı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar, bize kuşların konuşma-dili öğretildi ve bize her şeyden (bol bir nimet) verildi. Gerçekten bu, apaçık bir üstünlüktür." Süleyman'a cinlerden, insanlardan ve kuşlardan orduları toplandı ve bunlar bölükler halinde dağıtıldı. (Neml Suresi; 15-17)

Andolsun, biz Davud'a tarafımızdan bir fazl (üstünlük) verdik. "Ey dağlar, onunla birlikte (Beni tesbih edip) yankıyla ses verin" (dedik) ve kuşlara da (aynısını emrettik). Ve ona demiri yumuşattık. "Geniş zırhlar yap, (onları) düzenli bir biçime sok ve hepiniz salih ameller yapın. Gerçekten ben, sizin yaptıklarınızı görenim" (diye vahyettik). Süleyman için de, sabah gidişi bir ay, akşam dönüşü bir ay (mesafe) olan rüzgara (boyun eğdirdik); erimiş bakır madenini ona sel gibi akıttık. Onun eli altında Rabbinin izniyle iş gören bir kısım cinler vardı. Onlardan kim bizim emrimizden çıkıp-sapacak olsa, ona çılgın ateşin azabından taddırırdık. Ona dilediği şekilde kaleler, heykeller, havuz büyüklüğünde çanaklar ve yerinden sökülmeyen kazanlar yaparlardı. "Ey Davud ailesi, şükrederek çalışın." Kullarımdan şükredenler azdır. (Sebe Suresi; 10-13)

Gerçekten, biz ona (Zülkarneyn) yeryüzünde sapasağlam bir iktidar verdik ve ona her şeyden bir yol (sebep) verdik. (Kehf Suresi; 84)

(Zülkarneyn) Dedi ki: "Rabbimin beni kendisinde sağlam bir iktidarla yerleşik kıldığı (güç, nimet ve imkan), daha hayırlıdır...." (Kehf Suresi; 95)

İşte böylece biz yeryüzünde Yusuf'a güç ve imkan (iktidar) verdik. Öyle ki, orada dilediği yerde konakladı. Biz kime dilersek rahmetimizi nasib ederiz ve iyilik yapanların ecrini kayba uğratmayız. Ahiretin karşılığı ise, iman edenler ve takvada bulunanlar için daha hayırlıdır. (Yusuf Suresi; 56,57)

Aynı şekilde, Hz. Nuh, Hz. İbrahim, Hz. Musa gibi birçok peygamber de kavimlerinin inkar edenleriyle bir süre mücadele ettikten sonra kendilerine tâbi olan salih müminlerle birlikte onlara üstün gelmişler, onların ardından yeryüzüne mirasçı olmuşlardır.

Allah böylece, önceki nesillerden örnekler verirken bugün yeryüzünde yaşayan salih müminleri de müjdelemektedir. Samimi ve ihlaslı müminler de Allah'ın bu vaadinin

gerçekleşmekte olduğuna bizzat yaşayıp şahitlik etmektedirler. Bir yandan da Allah'ın sınırsız rahmetini daha da yayıp genişletmesini ummaktadırlar. İşte gerçekten iman etmiş halis müminler için Allah'ın yeryüzündeki kanunu budur, ahirette ise kendilerini çok daha üstün, hayırlı ve süreklisi beklemektedir.

De ki: "Allah'ın kulları için çıkardığı ziyneti ve temiz rızıkları kim haram kılmıştır?" De ki: "Bunlar, dünya hayatında iman edenler içindir, kıyamet günü ise yalnızca onlarındır." Bilen bir topluluk için ayetleri böyle birer birer açıklarız. (Araf Suresi; 32)

Sonuç olarak Allah kendi yoluna ve rızasına uyan müminlere dünyada sahip olunabilecek her türlü mal, mülk ve nimeti vermiştir; bunu artıracağını da vaadetmiştir. Bunlar inkarcıların sahip olduklarından çok daha kaliteli, çok daha temiz, güzel, estetik ve zevk vericidir. Çünkü müminler her zaman seçici oldukları için, her şeyin en temizine, en iyisine sahip olma anlayışındadırlar.

Hal böyleyken bir kişinin, müminlere verilen bunca nimet ve bolluğa, rahmet ve berekete, seçkinlik ve üstünlüğe, yaşayarak şahit olduğu halde, küfrün tiksinti verici ortamlarına özenmesi, onların arasına girerek nefsine bir takım ucuz tatmin yolları araması onun iman boyutundan çok daha başka bir boyutta olduğunun göstergesidir. Böyle bir kişinin aklının tamamen örtüldüğü, iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan, güzeli çirkinden ayırdedemeyen, bütün algıları bozulmuş, şuuru kapanmış birisi haline dönüştüğü ortadadır. Zira küfrün bütün o olumsuz özelliklerine, Allah'ın nezdindeki durumuna rağmen, küfürde hala süslü, çekici, cazip bir yön bulması, şeytanın yandaşları olan inkarcıları kendisine yakın görmesi ve onlarla birlikte bulunmaktan bir rahatsızlık duymaması şaşırıp sapmışlığının açık bir göstergesidir:

Kötü olarak işledikleri kendisine çekici-süslü kılınıp da onu güzel gören mi (Allah katında kabul görecek)? Artık şüphesiz Allah, dilediğini saptırır, dilediğini hidayete eriştirir. Öyleyse, onlara karşı nefsin hasretlere kapılıp gitmesin. Gerçekten Allah, yaptıklarını bilendir. (Fatır Suresi, 8)

Bu korkunç durum kişiye ya daha sonradan musallat olur:

Bu, onların iman etmeleri sonra inkar etmeleri dolayısıyla böyledir. Böylece kalplerinin üzerini mühürlemiştir, artık onlar kavrayamazlar. (Münafikun Suresi; 3)

... ya da başından beri kalbinde gizleyip bir müddet mümin taklidi yaptıktan sonra açığa çıkıp gözler önüne serilir:

Size geldiklerinde: "İnandık" derler. Oysa onlar inkarla girmişlerdir ve yine onunla çıkmışlardır. Allah, gizli tutmakta olduklarını daha iyi bilir. (Maide Suresi; 61)

Ancak sonuç olarak her ikisinin de vardığı nokta aynıdır. Bu tür insanlara mühlet tanınması ve bunların bir süre müminlerin arasında tutunabilmeleri de elbette birçok ilahi hikmeti içinde barındırmaktadır. Bu hikmetlerden birkaçını kısaca sayabiliriz:

- Müminlerin bu durumdan ibret alıp Allah'ın azap ve saptırmasından kimsenin garantide olmadığını görerek benzer bir duruma düşmekten şiddetle kaçınmaları. Dolayısıyla Allah'tan olabildiğince korkup sakınmaları;
- Kendilerine imanı sevdirip küfrü çirkin gösteren Allah'a hamd ve şükürlerini arttırmaları;
- Hz. Süleyman'ın şeytanları dinin menfaatine kullanması gibi, Allah'ın, münafık karakterli bu kişileri de belli bir süre İslam'ın ve müminlerin yararına hizmet ettirmesi;
- Münafıkların bu şaşkınlık ve sapkınlıklarına müminlerin, şahit olmaları, münafıkların da böylece ahirette öne sürebilecek hiçbir haklı gerekçe ve mazeretlerinin kalmaması.

Cahiliyeden Bilinçaltında Kalmış Çeşitli İstek ve Komplekslerini Tatmin Etme Arayışı

Cahiliyeden geldikten sonra geçmiş hayatını kökünden silip, "binasının temelini Allah korkusu ve hoşnutluğu üzerine" kuramamış bir insan, bilinçaltında hala cahiliyeye ait bazı karakter özellikleri ve eğilimler taşır. Bu insan, aslında cahiliye toplumunun putlarını kalbinden bütünüyle söküp atamamış, yalnızca bunların üstünü örtmüştür. Dolayısıyla, sözkonusu putların rağbet gördüğü cahiliye ortamına karşı içten içe bir özlem duyar. Çünkü bu putlarını tatmin edebileceği yegane ortam bu küfür ortamıdır. Bu ortamın ürünü olan; gece hayatı, romantizm, flört psikolojisi, maceracılık, kabadayılık ruhu gibi psikolojiler, güzellik ve zenginliğiyle övünme, gösteriş yapma gibi ilkel zevkler, uygun ortamı bulunca tekrar su üstüne çıkarlar.

Bu tür bir insan, bilinçaltında taşıdığı bu cahiliye karakterini zaman zaman bilinçüstüne çıkarıp bunu uygulayabileceği uygun ortamlar kollar. Bu ortamların müminlerin bulunduğu ortamlar olamayacağı açıktır. Geriye kalan ise küfür ortamından başkası değildir. Özellikle imanla yeni tanışmış kimselerin bir kısmının bilinçaltlarında cahiliye döneminden taşımış olabilecekleri özellikleri, başlıklar altında inceleyebiliriz.

- Kendindeki bazı özelliklerden ötürü övünme, gösteriş yapma, insanlardan ilgi görme arzusu

Eski hayatlarında sahip oldukları bir takım maddi ve fiziksel özelliklerinden dolayı çevresindekilerin ilgi ve iltifatlarına alışık olan kimseler İslam'la tanıştıktan sonra, kimi

zaman, müminlerden de bu ilgi ve iltifatları bekleyebilirler. Ancak, kendilerindeki bu—güzellik, yakışıklılık, popülerlik, zenginlik, sosyal statü, makam-mevki, vb. gibi—özelliklerden dolayı dışarıda gördükleri ilgi, iltifat ve hayranlığı müminlerin arasında aynı anlamda göremezler. Müminlerin övgü ve iltifatları şahsın kendisine değil, onda tecelli eden bu özelliklerin gerçek sahibine, yani Allah'a olacaktır. Kuran'a göre, "... Allah, hiç bir şeye ihtiyacı olmayandır, övülmeye layık olandır" (Bakara, 267). Dolayısıyla ne müminlerin, ne de İslam'ın kimsenin güzelliğine, zenginliğine, zekasına, kariyerine ya da sosyal konumuna ihtiyacı yoktur. Müminler, insanları bu tür özelliklerine göre değil, takvalarına göre değerlendirirler. İnsanların değil ancak Allah'ın rızasını gözetmekle emrolunmuşlardır.

İnsanın övünmek, gösteriş yapmak için mutlaka belirgin fiziksel, maddi ya da sosyal özelliklere sahip olması da gerekmez. Her insanın nefsinde, herhangi bir konuda insanlara karşı hava atma, gösteriş yapma, övünme eğilimi potansiyel olarak mevcuttur. Nefsin fücurları arasında yer alan bu "övünme" duygusunu Allah, dünya hayatının ahirete bakmayan boş, aldatıcı, oyalayıcı, göz boyayıcı yüzünün özellikleri arasında sayar:

Bilin ki, dünya hayatı ancak bir oyun, '(eğlence türünden) tutkulu bir oyalama', bir süs, kendi aranızda bir övünme (süresi ve konusu), mal ve çocuklarda bir 'çoğalma-tutkusu'dur... (Hadid Suresi; 20)

Müminlerin arasında Kurani bilgi ve terbiyeyi aldıktan ve nefsini tanıdıktan sonra, samimi bir mümin, övgü peşinde koşmanın gerçekte ne kadar basit ve küçük düşürücü, Allah katında ne kadar utanç verici olduğunu anlar ve bakış açısını ona göre düzeltir. İmanı kalbine tam olarak yerleştirememiş bir kişi ise, terkedemediği o eski cahiliye kafasıyla, nefsindeki övülme ve yüceltilme isteğini tatmin etme yolları arar. Bunun için küfrün arasına karışabileceği fırsatlar kollar. Bu şekilde gururunun okşanmasını, gerçekte Allah'a ait olan, fakat imani eksikliği sebebiyle kendisine malettiği özelliklerinden ötürü nefsinin yüceltilmesini ister. Dışarıda, "üzerine giydiğin çok yakışmış", "çok yakışıklısın", "çok güzelsin" şeklinde iltifatlarla karşılaştığında nefsi bundan büyük bir haz duyar, gururu okşanır. Müminlerin sevgi ve ilgisi ise insanların takvası ve Allah'a olan yakınlığı ile doğru orantılı olduğundan, bu ilgi ve sevgi onun nefsini tatmin etmeye yetmez.

Böyle bir kişi, nefsindeki gösteriş yapma, avami dille, "hava atma", "trip atma" gibi ilkel cahiliye duygularını müminler arasında yaşatmaya çalışırsa, ne kadar komik ve acınacak hale düşeceğini bilir. Bu nedenle, bu hislerini yaşatabileceği en uygun ortam olarak küfür ortamını görür. Cahiliyeden kalma bu eğilimlerini tatmin edebilmek için nefsi onu küfür ortamlarına iter. Allah'ın din yolunda sarfetmesi için kendisine emanet ettiği mal, mülk, imkan ve serveti müminlerin arasında nefsani amaçlarla kullanamayacağının farkındadır. Bu yüzden, bu imkanları eline geçirdiğinde vaktinin büyük bir bölümünü küfrün arasında geçirmeye çalışır. Oysa, yalnızca Allah'ın emanetleri olan bu imkan ve nimetlerle

küfrün arasında nefsini yüceltmeye çalışması, bunları heva ve hevesi doğrultusunda kullanması ruhuna sıkıntı vermekten ve günahını artırmaktan başka bir işe yaramaz.

Biraz etraflıca düşünüldüğünde bu ruh halinin, küfrün övgü ve iltifatlarından hoşnut olmak, ona değer vermek, onu ciddiye almak anlamına geldiği kolayca görülür. Oysa, Kuran'da, küfre sapanlar hakkında **"kalpleri vardır bununla kavrayıp-anlamazlar, gözleri vardır bununla görmezler, kulakları vardır bununla işitmezler. Bunlar hayvanlar gibidir, hatta daha aşağılıktırlar. İşte bunlar gafil olanlardır." (Araf Suresi; 179)** hükmü zaten verilmiştir. Bu durumda, ayette bu kadar açık bir şekilde tarif edilen inkarcıların ilgi ve iltifatlarına değer vermek onları önemsemek çok yanlış, aynı zamanda da küçük düşürücü bir tavır olacaktır. Zira küfrün mümine iltifat etmesi, bir köpeğin ona yaltaklanmasından, yaranmaya çalışmasından daha kıymetli bir olay değildir. Hatta üstteki ayetin belirttiğine göre daha da değersizdir.

İnsan, gösteriş yaparken etrafındaki inkarcıların kendisini görüp takdir ettiklerini zanneder. Oysa bu şekilde yalnızca kendisini kandırır. Çünkü etrafında dolaşan insanların hangilerinin, **"Onların yürüyecek ayakları var mı? Ya da tutacakları elleri mi var? Veya görecek gözleri mi var? Yoksa işitecek kulakları mı var... ... Onları sana bakar (gibi) görürsün, oysa onlar görmezler bile" (Araf Suresi; 195,198)** ayetlerinde tarif edilen, insan şeklindeki ruhsuz et ve kemik görüntülerinden olup olmadığını bilemez.

- **Tatilci ve maceracı ruhu sürdürme**

İmanı tam olarak kalbine yerleştirememiş olanların bazıları da, cahiliyeden taşıdığı tatilci ve maceracı ruhu yaşatabilmek, heyecan ve yenilik aramak için küfrün arasına karışmaya fırsat kollar. Bu tip kimseler huzursuz, fırtınalı bir ruh haline sahip olduklarından, müminlerle rahatça biraraya gelebilecekleri ortamlarda daralıp rahatsız olurlar. Her fırsatta bir bahane bularak kendilerini dışarı atarlar. Cahiliyenin, Cumartesi şuraya gidilir, Pazar günü şöyle yapılır gibi klasik haftasonu ya da tatil sendromları da bu zihniyetin bir parçasını oluşturur.

Bu psikolojiye giren insan, kendisini, yaz geldiğinde tatile gitmek ya da hafta sonu olduğunda eğlence yerlerine sürüklemek yönünde şartlamıştır. Bunu büyük bir hedef haline getirir ve bu hedefe ulaşmadıkça da rahatlayamayacağını düşünür. Oysa gerçek bir müminin böyle zaafları yoktur. Çünkü onun için en büyük hedef, Allah'ın rızasını kazanmak, O'na yaklaşmak, O'na kul olmanın lezzetini yaşamaktır. Dünyevi zevkler, yalnızca Allah'tan gelen birer nimettir. Allah dilerse bunları verir, dilerse geri tutar. Müminin bundan dolayı sıkıntı duyması, strese girmesi yakışık almaz. Kalbi, dünyevi maceraların, basit kaçamakların, küçük zevklerin heyecanı ile değil, Allah'ın zikrinin, O'nu bilmenin heyecanı ile doludur. O, olabilecek en büyük nimeti, Allah'ın rızasını kazanmaktadır, dolayısıyla en büyük huzura ve tatmine ulaşmaktadır. Allah, kitabında müminlerin bu vasfını şöyle bildirir:

Bunlar, iman edenler ve kalpleri Allah'ın zikriyle mutmain olanlardır. Haberiniz olsun; kalbler yalnızca Allah'ın zikriyle mutmain olur. (Rad Suresi, 28)

- Kabadayılık ruhunu yaşatma çabası

İmanı kalbine yerleştirememiş olan kişi, müminler arasında asla kabul görmeyecek olan delikanlılık ruhunu da ancak küfür arasında yaşatabileceğine, bu ruhu küfürle birlikte paylaşabileceğine kanaat getirir ve küfrün bulunduğu ortamlara meyleder. Geçmiş hayatından üzerinde kalan ve müminlerin arasında onay görmeyeceğini bildiği; kavgacılık, saldırganlık, alaycılık, şiddetten zevk alma gibi ilkel, yabani içgüdülerini bu ortamda tatmin etmeye çalışır. Futbol maçlarına giderek fanatik ve saldırgan tavırlar sergilemek, bağırıp çağırıp kavga çıkarmak, kargaşa ortamlarından hoşlanmak bunun en yaygın örneklerindendir.

Etrafımızdaki cahiliye toplumunu gözlemlediğimizde, bu saldırgan, küstah, vahşi, kaba insan modelinin farklı türlerini rahatlıkla görebiliriz. Kuran da bu insan modelini , **"yemin edip duran, aşağılık... hayrı engelleyip sürdüren, saldırgan, olabildiğince günahkar, zorba-saygısız, sonra da kulağı kesik..." (Kalem Suresi, 10-13)** ifadeleriyle tarif eder. Böyle bir karakter yapısını koruyan bir insan, kendisine ne kadar "müslüman" derse desin, sonuçta cahiliye toplumunun bir parçasıdır. Müslümanlığı da, müslümanlığıyla övünmesi de, takım tutma, taraftarlık zihniyetinin bir uzantısından başka birşey değildir. Bu nedenle, müminlerle değil, inkarcılarla, kendisiyle aynı ruhu paylaşanlarla birlikte olmaya eğilim göstermesi son derece normaldir.

Buraya kadar maddeler halinde sıraladığımız nefsani eğilimlerin kaynağı, konunun başında da vurguladığımız gibi, insanın iman etmeden önce sahip olduğu ve tam anlamıyla yokedemediği cahiliye kırıntılarının tekrar su yüzüne çıkmasıdır. Böyle bir duruma düşmemek için nefste cahiliyeden kalan bütün küfür ve şirk tohumlarının kökünden temizlenmesi, sökülüp atılması gereklidir. Allah Kuran'da, insanları denemek için nefse fücurunu ilham ettiğini bildirmiştir. O halde nefste yaratılıştan bir takım pisliklerin bulunması doğaldır. Önemli olan kararlı bir mücadeleyle nefsi bu pisliklerden temizleyip arındırarak Allah'ın sınırlarına mutlak bir bağlılık göstermektir. Aksi takdirde, **"Asla, hayır; onların kazandıkları, kalpleri üzerinde pas tutmuştur. Hayır; gerçekten onlar, Rablerinden perdelenerek-yoksun tutulmuşlardır. Sonra onlar, kuşkusuz cehenneme yollanacaklardır" (Mutaffifin Suresi; 14-16)** ayetlerinde belirlenen kişilerden olmak hiç de uzak bir durum değildir.

Bu pislikleri kökünden temizlemeden geçici yöntemlerle örterek bilinçaltına sıkıştırmak, bunları görmezlikten gelmek ya da dışa vuran belirtilerini gidermeye çalışmak asla kesin bir çözüm değildir. Çünkü bilinçaltına, kalbin derinliklerine gömülen bu pislikler zamanla birikip eninde sonunda patlama şeklinde dışarı taşacaktır. İnsan bunları gizlemeye çalışmakla yalnızca kendini aldatır, çünkü "Şüphesiz Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir". (Ali İmran Suresi, 119) Ve Allah "sinelerin özünde saklı duran" bu pislikleri

mutlaka ortaya çıkaracaktır. Bunların ahirette ortaya çıkması ise insan için en korkunç olanıdır. Bir ayette bu olay şöyle tarif edilir:

Yine de bilmeyecek mi? Kabirlerde olanların 'deşilip dışa atıldığı,' Göğüslerde olanların derlenip bir araya getirileceği zamanı? Şüphesiz, o gün Rableri, kendilerinden gerçekten haberdardır. (Adiyat Suresi; 9-11)

Buraya kadar saydığımız türden kişiler, Kuran'da tarif edilen "kesin bilgiyle iman etmiş" mümin modelinden oldukça uzak bir yapı gösterirler. Bunların imanı da, müminlere sempati duyma, onları kalben destekleme, İslam'ı güzel bir ahlak sistemi olarak görme şeklindedir. Bu insanlar, her ne kadar kendilerini mümin olarak tanımlamak isteseler de gerçek müminler gibi imani derinliği tam olarak elde edememişlerdir. Allah'la yakınlığı gerektiği gibi kuramamış ve yüzeysel boyuttan henüz çıkamamış oldukları için, "mümin" değil, ancak belki "müminliğe geçiş aşamasında" sayılabilirler. Kuran bu insanların durumunu şöyle açıklar:

Bedeviler, dedi ki: "İman ettik." De ki: "Siz iman etmediniz; ancak "İslam (müslüman veya teslim) olduk deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir. Eğer Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederseniz, O, sizin amellerinizden hiç bir şeyi eksiltmez. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir." (Hucurat Suresi; 14)

Ancak bu geçiş aşamasının mutlaka bir sonuca varacağının, sürekli bu halde kalınamayacağının da iyi bilinmesi gerekir. Ayrıca bu aşamanın uzaması, kişinin herhangi bir gelişme göstermemesi, halinden memnun olması da aslında bir bakıma bir sonuçtur. Çünkü bu durum, kişinin artık yolunu seçtiğinin ve bu yoldan memnun olduğunun göstergesidir. Bu yolun da Allah'ın gösterdiği yol, müminlerin yolu olmadığı açıktır.

Bütün bunlara karşın, samimi, içi dışı bir, nefsini tanıyan, Allah'a ve Resulü'ne karşı itaatli ve teslimiyetli olan salih bir müminin bilinçaltı diye bir problemi yoktur. O, bu tür zaaflarını kontrol altına almış, içindeki cahiliye kırıntılarını temizlemiş, geriye dönüş gemilerini yakmış, problemlerini halletmiş olan ya da bu yönde kararlı bir gayret gösteren insandır. Kendi kafalarına göre bir mümin modeli oluşturanların, aşağıdaki ayetlerde açık ve net olarak tarif edilenin dışında bir mümin modeli olmadığını iyi bilmeleri gerekmektedir:

Mü'min olanlar, ancak o kimselerdir ki, onlar, Allah'a ve Resûlü'ne iman ettiler, sonra hiç bir kuşkuya kapılmadan Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar, sadık (doğru) olanların ta kendileridir. (Hucurat Suresi; 15)

Mü'minler ancak o kimselerdir ki, Allah anıldığı zaman yürekleri ürperir. O'nun ayetleri okunduğunda imanlarını arttırır ve yalnızca Rablerine tevekkül ederler. Onlar, namazı dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiklerimizden infak ederler. İşte gerçek mü'minler bunlardır. Rableri katında onlar için dereceler, bağışlanma ve üstün bir rızık vardır. (Enfal Suresi; 2-4)

Allah'ın, imtihan sırrının bir parçası olarak, dünyadaki küfür ortamında da nefsin hoşuna gidebilecek bazı çekici özellikler yaratması

Allah müminleri, yarattığı güzelliklerden, zenginlikten, bolluktan, ihtişamdan zevk alacak bir biçimde yaratmıştır. Bu güzelliklerden, bu nimetlerden zevk almak, estetik ve kalite duygularına sahip olmak gerçekte bir mümin göstergesidir. Nitekim cennet de müminlerin bu yapılarına uygun, bu zevk ve ihtiyaçlarına hitab edecek bir üstünlük ve mükemmellikte yaratılmıştır: **"Her nereye baksan, bir nimet ve büyük bir mülk görürsün." (İnsan Suresi; 20)**

İman edenler, dünyada da cennetin bir numunesi şeklinde olan bu güzellikleri ve nimetleri arar, onlardan—Allah'ın sınırları dahilinde—en üst düzeyde istifade edip zevk alırlar.

Dünya hayatının çeşitli güzelliklerinin insanlar için çekici kılındığı Kuran'da da belirtilir. Bu konuyla ilgili ayetlerden birisi şöyledir:

Kadınlara, oğullara, kantar kantar yığılmış altın ve gümüşe, salma güzel atlara, hayvanlara ve ekinlere duyulan tutkulu şehvet insanlara 'süslü ve çekici' kılındı. Bunlar, dünya hayatının metaıdır. Asıl varılacak güzel yer Allah katında olandır. (Al-i İmran Suresi; 14)

Ayette sayılan nimetlere, müminlerin veya küfrün sahip olması, bunların nefse çekici gelmesi açısından bir değişiklik yapmaz. Bir müminin bu güzelliklere rastladığında bunlardan hoşlanması doğaldır. Bu özellikler ve imkanlar müminlerde olduğu gibi, aynı şekilde inkarcıların elinde de bulunabilir.

Ancak, nefsin bunlardan hoşlanmasının doğal ve meşru olması, Allah'ın Kuran'da çizdiği sınırları aşmayı asla meşru kılmaz. Küfürle birlikte olmayı istemek ise, Allah'ın sınırlarını aşmak anlamına gelir. Bu nedenle, mümin, bir ortamdaki teknik güzelliklerden hoşlansa bile, bu ortam küfrün hakim olduğu bir ortamsa, oradan uzak durur.

Bir ortamda bulunan çeşitli zevkleri tadabilmek amacıyla küfürle birarada olmak istemenin Kuran'a göre hiçbir geçerli tarafı yoktur. Sonuçta, üstteki ayette dendiği gibi, tüm bunlar yalnızca dünya hayatının metaıdır ve asıl varılacak güzel yer olan cennet, Allah

katındadır. Mümin, herşeyden önce cenneti ve daha da ötesi Allah'ın rızasını kazanmak istediği için, gerektiğinde "dünyanın geçici metaı"ndan uzak durmayı da bilir.

Ayrıca, unutulmaması gereken bir diğer nokta, bu tür nimetlerden alınan zevkin yalnızca Allah'ın bazı sıfatlarının bir yansıması olan estetik, güzellik ve kalite kavramlarından kaynaklandığıdır. Yoksa hoşa giden şey, bunlara sahip olan, bu mekanları hazırlayan inkarcıların bizzat kendileri değildir.

Burada çok ince bir sınır vardır. Burası dünya ortamı olduğu için cennete ve cehenneme ait birçok özellik ve kavram yanyana hatta kimi zaman içiçe bulunmaktadır. Örneğin, cennet gibi göz kamaştırıcı bir ortamda, cennet giysilerini andıran süslü ve gösterişli elbiseleri üzerinde taşıyan kimseler, çoğu zaman, Allah'ın Kuran'da pislik olarak nitelendirdiği, cehennem ehli inkarcılar olabilmektedir. Yalnızca dış görünümünü güzelleştirip, iç dünyasını pisliğe batıran insanlarla beraber olmak ise, samimi bir müminin ruhunu karartır, kalbine sıkıntı ve kasvet verir.

İşte, gerçek bir mümin böyle bir ortamı değerlendiririrken güzellikle pisliği birbiriden çok iyi ayırdeder ve küfre bu güzellikten ve zenginlikten en ufak bir pay ayırmaz. Bu iki zıt tarafı birbirine karıştıran kişi ise, zamanla bizzat küfrün kendisinden hoşlanma, onlarla birlikte olmaktan zevk alma, onlara karşı bilinçaltında sevgi besleme, hayran olup özenme gibi sapkın bir boyutun içine yuvarlanır.

İnkarcılardaki ve küfür ortamındaki bazı özelliklerden dolayı onlara özenme ve hayranlık duyma

İnsanı küfür ortamının içine iten unsurlardan birisi de küfrün zenginlik, güzellik, mevki, şöhret, itibar, karizma gibi bazı özelliklerinden etkilenmektir. Gece hayatı, sosyete, eğlence dünyası gibi kavramların medya kanalı ile, insanlara olduğundan çok daha süslü gösterilmesi de nefsin bu zaaflarını fazlasıyla körükler.

Az önce de vurgulamıştık; nefsin güzellikten, zenginlikten, ihtişamdan zevk alması ile, nefsin bu güzellik ve zenginliğe sahip olan inkarcılara karşı hayranlık beslemesi, onlardan etkilenmesi, ilk bakışta birbirlerine benzer görünseler de, son derece farklı iki şeydir! İlki, her ne kadar küfür ortamına girmek için bir gerekçe oluşturmasa da, meşru bir durumdur. Oysa ikinci durum, böyle bir kişinin ya hiç imanı olmadığını ya da imanının son derece yüzeysel ve zayıf olduğunu, olayları son derece "zahiri" (yüzeysel) bir bakış açısıyla değerlendirdiğini gösterir. Bu dünyada her neye sahip olursa olsun ahirette "çılgınca yanan ateşin arkadaşı" olacak inkarcılara özenen bir kişinin, ahirete iman yönünde problemleri olduğu, ahireti kendisinden oldukça uzak gördüğü açıktır.

Halbuki gerçek bir mümin için küfre, ondaki herhangi bir özellikten dolayı hayranlık duymak, ondan etkilenmek gibi bir durum söz konusu değildir. Mümin bilir ki; küfrün elindeki bir takım imkanlar, onları denemek için Allah tarafından kasıtlı olarak yaratılmıştır.

Küfrün kendisinde ise gerçekte özenilecek hiçbir şey yoktur. Küfürden yalnızca ibret alınır. Allah, bazı imkan ve nimetleri, inkarcılara, yalnızca onların azgınlıklarının ve azaplarının artması için vermektedir ve onların ahiretten de hiçbir nasipleri yoktur. Kuran, müminin inkarcılara karşı hiç bir imrenme, özenme duygusu hissetmemesi gerektiğini sık sık vurgular:

Şu halde onların malları ve çocukları seni imrendirmesin; Allah bunlarla ancak onları dünya hayatında azablandırmak ve canlarının inkar içindeyken zorlukla çıkmasını ister. (Tevbe Suresi; 55)

Sakın onlardan bazılarını yararlandırdığımız şeylere gözünü dikme, onlara karşı hüzne kapılma, mü'minler için de (şefkat) kanatlarını ger. (Hicr Suresi; 88)
Onlardan bazı gruplara, kendilerini denemek için yararlandırdığımız dünya hayatının süsüne gözünü dikme. Senin Rabbinin rızkı daha hayırlı ve daha süreklidir. (Taha Suresi; 131)

İnkar edenlerin ülke ülke dönüp-dolaşmaları seni aldatmasın. Az bir yarardır. Sonra bunların barınma yerleri cehennemdir. Ne kötü bir yataktır o! (Al-i İmran Suresi; 196,197)

... Öyleyse, onlara karşı nefsin hasretlere kapılıp gitmesin. Gerçekten Allah, yaptıklarını bilendir. (Fatır Suresi; 8)

Mümin, küfrün bir kısmında bulunan süslü, cazip, çekici görüntülerin rastgele, tesadüfen, amaçsız olarak yaratılmadığını bilir. Bilir ki izzet ve şeref yalnızca Allah'ındır. Bütün güzellikler, zenginlikler, varolan herşey tamamen Allah'a aittir; Allah'ın Gani ve Cemal sıfatlarının tecellileridir. Bu yüzden küfürde bir güç ve üstünlük görmek ve bundan dolayı küfre yakınlaşmaya çalışmak, müminlerin değil, ancak mümin taklidi yapan münafıkların bir özelliğidir. Nitekim Kuran münafıklardan söz ederken şöyle der:

Onlar müminleri bırakıp kafirleri dost edinirler, kuvvet ve onuru onların yanında mı arıyorlar? Şüphesiz bütün kuvvet ve onur Allah'ındır. (Nisa Suresi;139)

Bir takım duygusal ve romantik sebeplerden ötürü küfre karşı sevgi besleme

Bu konuyu incelemeden önce sevgi kavramına açıklık getirmekte fayda var.

Sevginin aslında iki farklı türü vardır. Birincisi müminlere has olan bir sevgidir. Kuran, bunu, **“iman edenler ve salih amellerde bulunanlar ise, Rahman (olan Allah), onlar için bir sevgi kılacaktır” (Meryem Suresi; 96)** ayetiyle açıklar. Bu sevgi, temelde Allah sevgisidir. Mümin, kendisini yaratan ve sonsuz nimetler veren Allah’ı herşeyden daha çok sever. Bu sevginin dışa yansıması ise, Allah sevgisinden kaynaklanan ve Allah’ın sevdiği, kendisinden hoşnut olduğu kimselere karşı duyulan sevgidir. Bu kimseler de, başta Allah’ın elçisi olmak üzere yalnızca müminlerdir. Müminlere karşı duyulan bu sevginin kaynağı, onların Allah’ın dostu ve sevdikleri olmaları, Allah’ın da onları sevmesi ve sayısız sıfatlarıyla en yoğun olarak onların üzerinde tecelli etmesidir. Yoksa bir mümine karşı bile, ona Allah’tan bağımsız bir varlık gözüyle bakıp müstakil bir şahsiyet vererek sevgi beslenemez.

Sevginin ikinci türü, müşriklere ve inkarcılara özgüdür. Bu, Allah’la hiçbir bağlantı kurulmadan, doğrudan nefsinin bencil duygularını tatmin etmek amacıyla kalpte beslenen ve duygusal bağlılık şeklinde gelişen bir sevgi çeşididir. Allah’tan bağımsız bir şekilde, içinde Allah’ın rızası, mümin özellikleri kıstas alınmadan kurulan böyle bir duygusal bağlılığın, Allah’tan başka bir ilah edinmek anlamına geldiği ise Kuran’da açıkça belirtilmiştir:

İnsanlar içinde, Allah’tan başkasını ‘eş ve ortak’ tutanlar vardır ki, onlar (bunları), Allah’ı sever gibi severler. İman edenlerin ise Allah’a olan sevgileri daha güçlüdür. O zulmedenler, azaba uğrayacakları zaman, muhakkak bütün kuvvetin tümüyle Allah’ın olduğunu ve Allah’ın vereceği azabın gerçekten şiddetli olduğunu bir bilselerdi. (Bakara Suresi; 165)

(İbrahim) Dedi ki: “Siz gerçekten, Allah’ı bırakıp dünya hayatında aranızda bir sevgi-bağı olarak putları (ilahlar) edindiniz. Sonra kıyamet günü, kiminiz kiminizi inkar edip-tanımayacak ve kiminiz kiminize lanet edeceksiniz. Sizin barınma yeriniz ateştir ve hiç bir yardımcınız yoktur.” (Ankebut Suresi; 25)

Bu sevginin yöneltildiği kimseler genellikle kişinin ailesi, yakın akrabaları, eski arkadaşları, sır dostları, sevgilisi gibi kişilerdir. Bu, kesinlikle imani bir temeli olmayan, yalnızca nefsin içindeki romantizm eğilimlerini tatmin etmeyi hedefleyen bir sevgi türüdür. Yukardaki ayetlerde de tarif edildiği gibi, cahiliye toplumundaki sevgi anlayışı tamamen bu şekildedir.

Bir insan cahiliye toplumunu terkedip, iman ettiği anda, bu sevgi anlayışını da geride bırakır. O, artık, insanları eskiden olduğu gibi, çıkarlarına ya da tutkularına göre değil, Allah için sevmekle yükümlüdür. Ancak, iman ettikten sonra kalbinde imanın lezzeti tam olarak yerleşmemiş, Allah’ı ve müminleri gereği gibi takdir edip tüm sevgi anlayışını buna göre yönlendirememiş olanlar, kalplerindeki boşluğu geçmiş hayatlarından kalan duygusal kırıntıları canlandırarak doldurmak isterler.

Bu nedenle, şu kesin bir gerçektir; kişinin inkarcılara ya da müminlere sevgi duyması, onun küfre ya da imana olan yakınlığının kesin bir ölçüsüdür. Bu, Kuran'da çok açık bir biçimde vurgulanır. Bir ayette, müminlerin küfre olan bakış açıları şöyle anlatılır:

Allah'a ve ahiret gününe iman eden hiç bir kavim (topluluk) bulamazsın ki, Allah'a ve elçisine başkaldıran kimselerle bir sevgi (ve dostluk) bağı kurmuş olsunlar; bunlar, ister babaları, ister çocukları, ister kardeşleri, isterse kendi aşiretleri (soyları) olsun. (Mücadele Suresi; 22)

Bir diğer ayette ise, **"Ey iman edenler, müminleri bırakıp kafirleri veliler edinmeyin. Kendi aleyhinizde Allah'a apaçık olan kesin bir delil vermek ister misiniz?" (Nisa Suresi; 144)** denmektedir. Bu nedenle, müminin küfre sevgi beslemesi, inkarcılarla samimi bir dostluk ve yakınlık kurması, hiç bir zaman kabul edilemez. Bunu yapan kişi, onlardan biri olmayı ve onlarla aynı akıbete uğramayı kabul ediyor demektir. Bu gerçek, **"... zulmedenlere eğilim göstermeyin yoksa ateş size dokunur..." (Hud Suresi; 113)** ayetiyle açık bir biçimde bildirilmektedir.

Bütün bunlardan dolayı bir müminin bilinçili olarak inkar eden bir kişi veya bir toplulukla arasında bir sevgi bağı oluşturması ya da geçmiş hayatından kalmış bağları devam ettirmesi düşünülemez. Ancak gafletten ya da bilgi eksikliğinden kaynaklanan bir hata sözkonusu olabilir. Bu durumda da, aşağıdaki ayet, gerçekten iman etmiş bir insanın gafletini gidermek için yeterli olmalıdır:

Ey iman edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar haktan size geleni inkar etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cihad etmek ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hala sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur. (Mümtehine Suresi; 1)

Müminlerin Bulunduğu Ortamdan Rahatsız Olma

Nefsinin arzularına uyan bir kimse Allah'ın emirlerinden önce nefsinin isteklerini yerine getirmeye çalışacaktır. Ancak nefsinin emirlerini müminlerin bulunduğu bir ortamda yerine getirmesi, müminlerin tepki, müdahele ve uyarılarına sebep olacağı için bu ortamda bunu başaramaz. Örneğin nefsi ona kibir ve enaniyet yapmayı, gösterişi, kendini

başkalarından üstün görmeyi, itaatsizliği emreder. Müminler ise ona tevazulu ve asil olmayı, Allah'a karşı boyun eğici olmayı öğütlerler.

Nefsi ona Allah'ın sınırlarını gözetmemeyi, canının istediği gibi davranmayı, gevşekliği, itidalsizliği, sorumluluktan, fedakarlıktan, infaktan, Allah yolunda çile ve sıkıntıya katlanmaktan kaçınmayı telkin eder. Bunlar imanı tam olarak oturmamış birinin nefsinin son derece ağırına giden şeylerdir.

Bunun yanısıra, hareketlerinin sürekli göz önünde olduğunun ve yanlış bir hareket yaptığında ikaz edileceğinin farkındadır. Bu yüzden müminlerin arasında nefsinin emrettiği gibi rahat ve pervasız bir şekilde hareket edemez. Ederse de bu durum hemen dikkat çeker. Hataları, eksikleri, davranış bozuklukları hemen tesbit edilip eleştirilir, uyarılır. Bu da müminler için büyük bir rahmet ve nimet olan Allah'ın beğendiği ve övdüğü bir ortamdır:

Siz, insanlar için çıkarılmış hayırlı bir ümmetsiniz; maruf (iyi ve İslam'a uygun) olanı emreder, münker olandan sakındırır ve Allah'a iman edersiniz. (Al-i İmran Suresi; 110)

Müminlerin bulunduğu bir ortamda kimsenin üste çıkmasına izin verilmez, kimsenin rızası gözetilmez, idare edilmez. Zira aksi bir davranış hem karşı tarafın ahiretini tehlikeye atmak hem de müminlerin arasında küfrün tecellilerini barındırmak anlamına gelecektir...

Bu yüzden kişinin kalbini kırmamak, onu gücendirmemek için onun Kuran dışı tavır ve davranışlarına göz yummak, ilahi değil ancak şeytani bir merhamet çeşidi olur. Şeytani merhamet de yalnızca küfre özgü romantik zihniyetin bir ürünüdür. Müminlerin ortamı ise son derece akılcı ve gerçekçidir. İşte böyle bir ortamda, yeterli imani derinliği sağlayamamış, Allah ile gerekli yakınlığı kuramamış, enaniyetini terkedememiş kişilerin nefisleri vicdanlarına baskın gelerek onları bu ortamdan koparıp başlarına buyruk hareket etmeye zorlar.

Tercihini nefsinin rahatı, menfaati yönünde kullanan bir kimse de, nefsi kimseye hesap vermek istemediği, herkesten bağımsız, başıboş ve kontrolsüz kalmak istediği için dışarıyı, küfür ortamını bir kaçış, bir rahatlama ortamı olarak görmeye başlar. Böyle bir kişide zamanla, ister istemez müminlere karşı bir yabancılık ve uzaklık oluşur.

Mümin cemaati içerisinde Allah'ın ve dinin menfaatleri her zaman en ön planda tutulur. Şahısların menfaatleri ise sonradan gelir. Zaten samimi ve ihlaslı müminlerin hepsi de Allah yolunda canlarını ve mallarını satmış, yalnızca ahiret yurdunu arayan kişilerdir. Bu nedenle "Allah'ın esirgediği dışında var gücüyle kötülüğü emreden" nefsleriyle ilgili önemli bir problemleri yoktur. Olsa bile buna karşı diğer müminlerden gelecek öğüt ve uyarıları bir rahmet, hidayet ve pislikten arınma olarak görürler. Kardeşlerine olan sevgi ve bağlılıkları artar.

Buna karşın, eğer bir insan öteki yolu seçmek istiyorsa, önü açıktır. Kuran, gittiği yönü şöyle belirler:

Kim kendisine ‘dosdoğru yol’ apaçık belli olduktan sonra, elçiye muhalefet ederse ve mü’minlerin yolundan başka bir yola uyarsa, onu döndüğü şeyde bırakırız ve cehenneme sokarız. Ne kötü bir yataktır o!.. (Nisa Suresi; 115)

Şeytanın Küfürle Birlikte Olmaya Teşvik Eden Negatif Telkinleri

Eğer sana şeytandan yana bir kışkırtma (vesvese veya iğva) gelirse, hemen Allah’a sığın. Çünkü O, işitendir, bilendir. Sakınanlara şeytandan bir vesvese eriştiğinde iyice düşünürler (Allah’ı zikredip-anarlar), sonra hemen bakarsın ki görüp bilmişlerdir. (Araf Suresi; 200,201)

Ey insanlar, hiç şüphesiz Allah’ın va’di haktır; öyleyse dünya hayatı sizi aldatmasın ve aldatıcı da, sizi Allah ile aldatmasın. Gerçek şu ki, şeytan sizin düşmanınızdır, öyleyse siz de onu düşman edinin. O, kendi grubunu, ancak çılgınca yanan ateşin halkından olmağa çağırır. (Fatır Suresi; 5,6)

Müminlerin imtihanları yalnızca nefsleriyle değil, aynı zamanda bu nefsi tahrik edip kışkırtan, onu saptırmak amacıyla son derece ayrıntılı plan ve tuzaklar kuran, ona sinsice telkinler veren şeytanla da olmaktadır. Sonuçta müminin karşısında hem kendi nefsinin hem de şeytanların ortaklaşa bir faaliyeti söz konusudur. Bu nedenle, Hz. Adem’den itibaren insanların baş düşmanı olan ve Kuran’da çok geniş olarak ele alınan İblis ve onun avanesini bu konuda göz ardı etmek onların oyununa gelmek olur.

Şeytanın özellikle konumuzla ilgili kullandığı telkin ve vesveselere değinmeden önce, onun genel yöntemlerine, müminlere karşı bakış açısına kısaca göz atmak yararlı olur. Kuran’ın “şeytanın fırkası” olarak tanımladığı inkarcılar zaten doğru yoldan sapmış ve şeytana tabi olmuş bir kavim oldukları için, şeytanı asıl rahatsız eden müminlerin durumudur. Müminlerin, imanları sebebiyle kendisinden üstün olmalarını hazmedemez. Kendisinin Allah katında kınanmış kovulmuş, aşağılanmış, lanetlenmiş ve ebediyen cehenneme mahkum olmuş, müminlerin ise övülmüş, yükseltilmiş ve cennetle müjdelenmiş olmalarını kibirine yediremez. Bu yüzden en çok çabayı ve mücadeleyi, sonsuz bir kin ve kıskançlık beslediği müminleri saptırmak ve onları doğru yoldan çıkararak kendisi gibi cehennemlik yapmak için sarfeder. Kuran, şeytanın bu çabasını şöyle anlatmaktadır:

(Şeytan) Dedi ki: “Madem öyle, beni azdırdığından dolayı onları (insanları saptırmak) için mutlaka senin dosdoğru yolunda (pusu kurup) oturacağım. Sonra muhakkak önlerinden, arkalarından, sağlarından ve sollarından sokulacağım. Onların çoğunu şükredici bulmayacaksın.” (Araf Suresi; 16,17)

Şeytan, başta müminlerin nefislerinin hoşlarına giden şeyleri kullanarak onları azdırmaya, isyan ve günahı, süslü ve cazip göstermeye çalışır. Bunda başarılı olamazsa bu sefer de günah ve kötülükleri zararsız ve meşru bir kılıfta sunarak müminleri aldatmayı dener. Bundan da bir sonuç elde edemezse yukarıdaki ayette söylediği gibi müminlerin doğru yolları üzerine oturup onlara sağ yanlarından yaklaşır. Bu yöntemle, Allah'ın razı olmadığı şeyleri din adına, Allah adına yapılması gerekli şeylermiş gibi telkin eder; tamamen nefsani olan hareketleri hizmet, ibadet kisvesiyle yaptırmaya çalışır. Bu sonuncu hilenin diğerlerine göre, aldatıcı ve kafa karıştırıcı yönü daha fazladır. Bu nedenle, insanlar, şeytanın Allah ile aldatmasına karşı Kuran'da özel olarak uyarılırlar:

Ey insanlar, hiç şüphesiz Allah'ın va'di haktır; öyleyse dünya hayatı sizi aldatmasın ve aldatıcı da, sizi Allah ile aldatmasın. Gerçek şu ki, şeytan sizin düşmanınızdır, öyleyse siz de onu düşman edinin. O, kendi grubunu, ancak çılgınca yanan ateşin halkından olmağa çağırır. (Fatır Suresi; 5, 6)

Allah'ın uyarısını dikkate almayıp farkında olmadan şeytanın bu tuzağına düşenlerin pek iç açıcı olmayan durumları diğer bir ayette tarif edilirken, müminler de dolaylı yoldan tekrar ikaz edilirler:

(Münafıklar) Onlara seslenirler: "Biz sizlerle birlikte değil miydik?" Derler ki: "Evet, ancak siz kendinizi fitneye düşürdünüz, gözetip-beklediniz, kuşkulara kapıldınız. Sizleri kuruntular yanıltıp-aldattı. Sonunda Allah'ın emri geliverdi; ve o aldaltıcı da sizi Allah ile (Allah'ın adını kullanarak, hatta masumca sizden görünerek) aldatmış oldu." (Hadid Suresi; 14)

Görüldüğü gibi, ayette söz konusu olan kimseler dünyadayken kendilerini müminlerle birlikte sandıkları halde, gerçekte şeytanın tuzağına düşmüş, aldanmış ve ahirette kendilerini müminlerden çok farklı bir konumda bularak şaşkınlığa düşmüşlerdir. Fakat, ne yazık ki artık iş işten geçmiş, kendilerine tanınan süre dolmuş ve bu durumlarını telafi imkanları kalmamıştır.

Broşürün genelinde incelemekte olduğumuz, "zayıf imana sahip kişilerin nefsani amaçlarla küfür ortamına girmeleri" konusuna gelince, bu, şeytanın, az önce saydığımız hile ve oyunlarının tümünü seferber ettiği bir konudur. Çünkü bu konu şeytanın bu tür kişileri kendi saflarına çekmesi ve kendi dostlarının arasına katması için başvurduğu en can alıcı yöntemi teşkil eder. Şeytan bu yöntemle onları daha önceden yoldan çıkarıp kendisine bağladığı inkarcıların arasına sokarak onların müminlerden uzaklaşmalarını ve küfürle yakınlaşmalarını sağlamak ister. Onların nefislerini tahrik edip azdırarak Allah'ın sınırlarını çiğnemelerine, ve bunu zamanla alışkanlık haline getirerek dinden tamamen uzaklaşmalarına zemin hazırlar.

Bu kötü sonuca düşmemek için en başta şeytanın hile ve tuzakları, telkin metodları hakkında bilgi sahibi olmak, hazırlıksız ve gafil avlanmamak lazımdır. İlerleyen sayfalarda, şeytanın konumuzla ilgili telkinlerini inceleyeceğiz.

“Meşru gösterme” telkini

Gaflet ve rehavet anlarında nefs, haram olmayan ancak faydası da olmayan, “boş” işlerle insanı meşgul etmek ister. Bunlar, örneğin, sokağa çıkıp boş ve amaçsız bir şekilde vakit öldürmek, iyi arabalar kullanmak, güzel giyinip eğlence yerlerine gitmek ya da benzeri hareketler olabilir. Bunlar tek başına ele alındığında gerçekten de meşru, helal hareketlerdir. Şeytan da en çok, olayın bu “meşru görünme” yönünü kullanır.

Konunun başından beri ele aldığımız gibi müminin, sahip olduğu konum, yüklendiği dava göz önüne alındığında, her an her meşru hareketi yapması meşru olmaz. Mümin, yeryüzünde Allah’n halifesidir ve hayatı boyunca Allah tarafından kendisine ayrılmış bir vazifesi ve mücadelesi vardır. **“(Yeryüzünde) Fitne kalmayıncaya kadar onlarla savaşın..." (Bakara Suresi; 193)** ayeti, bu mücadelenin amacını ve kapsamını gayet iyi açıklar. Bu savaşın günümüzde fikir ve düşünce düzeyinde gerçekleşmesi gerektiği açıktır. Ayette kastedilen fitnenin bugün bütün yeryüzünü sardığı dikkate alınırsa, müminin yirmidört saatini bu temel vazifeye göre planlaması gereklidir. Kuran’da belirtilen bütün ibadetleri de kapsayan bu mücadele programı, zaten mümine boş ve amaçsız geçirebileceği bir zaman bırakmaz.

Bu nedenle müminin her zaman her meşru şeyi yapabilmesine zaten teknik açıdan imkanı yoktur. Zira böyle bir arayış içine girmesi, onun öncelikle yapması zorunlu olan şeyleri yapmasını engelleyecektir. Kaldı ki bu tür arayışlara küfür ortamında girmeye yeltenmek olayın ciddiyetini çok daha ileri boyutlara sürükler.

Şuurlu, aklı başında bir mümin de, yerine getirmesi gereken bunca sorumluluğun arasında bile bile küfrün arasına karışıp nefsinin sınırsız arzularını tatmin etmeye uğraşmasının ne kadar büyük bir vicdansızlık olacağını idrak eder. Zaten bu dünyada çok kısa bir süre kalıp, gitmesi gereken yere gideceğini bilir. Dünyada kendisine tanınan zamanı ganimet bildiğinden, onu en iyi şekilde kullanmaya çalışır. Küçük kaçamaklara tenezzül etmez.

“Özgürlüğün kısıtlandığı” telkini

Şeytan yukarıdaki yöntemle başarıya ulaşamayınca, mümine başka bir yönden yanaşıp ona dini yaşamanın, Allah’a ve Resul’üne itaat etmenin, insanın özgürlüğünü, bağımsızlığını kısıtlayıcı bir hayat tarzı olduğunu fısıldamaya başlar. İnkarcıların ne kadar özgür ve başlarına buyruk yaşadıklarını, dilerse onun da öyle yaşayabileceğini telkin eder.

Şeytanın bu yalnızca göz boyamaya yönelik, süslü telkinlerine kapılmamak için en başta olayların ve kavramların Kuran'a bağlı tanımlamalarını bilmek gereklidir. Burada söz konusu olan "özgürlük" kavramı da bunlardan biridir.

Kuran'a bakıldığında müminin, canını, malını Allah'a satmış, O'na tamamen teslim olmuş, yalnızca O'nun hoşnutluğunu arayan ve gerçek yurdu olan ahireti anan bir kimse olduğu görülür. Bu yüzden özgürlük anlayışı da müminin bu bakış açısı içinde değerlendirilmelidir. Mümin için özgürlük, kafirlerin anladığı gibi Allah'ın sınırlarını çiğnemede, gerçekte kölesi haline geldiği nefsinin ve diğer sayısız putlarının emirlerini yerine getirmede sahip olunan bir özgürlük değildir. Müminin özgürlük kavramı, 24 saat açık havada dolaşmayı, amaçsız ve anlamsız tavırlar sergilemeyi de içermez. Bu anlamda sokaktaki köpekler, sudaki balıklar, havadaki kuşlar herkesten daha özgürdür, ama bu özgürlük onların "kuş beyinli" olmalarına, hayvanlığın ötesine geçmelerine çare değildir. Sokak serserileri, ayyaşlar da tamamen özgürdürler; istedikleri çöplükte, beğendikleri köprünün altında uyuyabilir, diledikleri gibi bağırıp-çağırabilirler. Oysa elbetteki değer taşıyan özgürlükler bunlar değildir.

Gerçek özgürlük, ancak gerçek din tam anlamıyla yaşandığı takdirde elde edilebilir. Allah'ın emirlerini gözetmeden, yalnızca nefsinin istek ve arzuları doğrultusunda yaşayan bir kişi kendisinin özgür bir insan olduğu hissine kapılabilir. Çünkü imanın ve Allah'a teslimiyetin getirdiği gerçek özgürlüğü tatmadığı için müminler gibi karşılaştırma yapma imkanı yoktur.. Oysa, dinden kaçıp din dışı bir hayatı benimseyerek özgürlüğüne kavuşacağını sanan kişi, aslında tâbi olduğu din dışı sistemin kendisini uymaya mecbur kıldığı birçok zorlayıcı, kısıtlayıcı ve yasaklayıcı kurallarıyla zincirlenip çoktan özgürlüğünü kaybetmiştir bile. Artık, bu din dışı sistemde hayatını sürdürebilmesi için bu sistemin kurallarına, adamlarına, patronuna, müdürüne, işçisine, babasına, sevgilisine,vs., Kuran'da hiç yeri olmayan ancak toplumun zamanla oluşturduğu örf, adet ve geleneklere, sayısız sosyal yaptırımlara, Allah'ın ondan istemediği ama kendi taassubundan ötürü kendisine koyduğu prensiplere uymak zorundadır. Sonuçta Allah'ın kulu olmaktan kaçıp binlerce sahte ilahın (putun) emrine girer. Ayette şöyle denir:

Yardım görürler umuduyla, Allah'tan başka ilahlar edindiler. Onların (o ilahların) kendilerine yardım etmeye güçleri yetmez; oysa kendileri, onlar için hazır bulundurulmuş askerlerdir. (Yasin Suresi; 74,75)

Bu din dışı sistemin esiri, kölesi haline geldiğini farketse de bunu itiraf etmeyi gururuna ve kibirine yediremez. İçinde bulunduğu durumu, tecrübe ve olgunluk sahibi bir filozof edasıyla "hayatın gerçekleri" olarak tanımlar. Gerçek oldukları doğrudur, fakat bunlar hayatın değil "küfrün gerçekleri"dir. Yaşadıkları, başlarına gelen herşey Allah'ın küfre dünyada ve ahirette vaadettiği acı gerçeklerin yalnızca çok küçük bir bölümüdür. Oysa hayatın başka gerçekleri de vardır. Bunlar da "imanın gerçekleri"dir. Küfrün

gerçeklerinden ise çok farklıdır. Müminin, imanın gerçekleri üzerine kurulu yaşamının da doğal olarak küfrün azap dolu yaşamıyla uzaktan yakından bir benzerliği yoktur.

Din her zaman, toplumun ve insanların kişi üzerindeki sayısız baskılarını, yaptırımlarını, yönlendirici kurallarını, dahası kişinin kendi kendisine koyduğu kuralları, prensipleri, her türlü taassubu ve olumsuz telkini kırar, yokeder. Bunu da Kuran ve O'nunla hükmeden elçisi vasıtasıyla gerçekleştirir:

... (Resul) onların ağır yüklerini, üzerlerindeki zincirleri indiriyor. Ona inananlar, destek olup savunanlar, yardım edenler ve onunla birlikte indirilen nuru izleyenler; işte kurtuluşa erenler bunlardır. (Araf Suresi; 157)

Diğer önemli bir nokta da özgürlük kavramının fiziksel olmanın ötesinde, gerçekte ruhsal bir kavram olmasıdır. Özgürlük asıl olarak, Allah'ın insanın ruhuna ve kalbine hissettirdiği genişlik, ferahlık, güven ve huzur duygularının bütünüdür. Bu da kişinin imanı, takvası, tevekkül ve teslimiyeti ile doğrudan bağlantılıdır. Bir ayet, bu metafizik durumu şöyle açıklar:

Allah, kimi hidayete erdirmek isterse, onun göğsünü İslam'a açar; kimi saptırmak isterse, onun göğsünü, sanki göğe yükseliyormuş gibi dar ve sıkıntılı kılar. Allah, iman etmeyenlerin üstüne işte böyle pislik çökertir. (Enam Suresi; 125)

"İman etmeyenlerin göğsünün dar ve sıkıntılı kılınması", onların özgürlüklerini temelinden yok eden bir durumdur. Her ne kadar görünüşte fiziksel özgürlüğe sahip olsalar da, bu haldeyken o özgürlüğün tadına varamaz, mutlu ve huzurlu yaşayamazlar. Bu yüzden, bir metrekarelik bir zindanda Allah'ın kalbine huzur ve genişlik verdiği bir mümin olmak, kendini özgür zannederek dağ bayır dolaşan, sınır tanımayan, Allah'ın da kalbini daraltıkça daralttığı, sıktıkça sıktığı bir inkarcı olmaktan, kuşkusuz çok daha hayırlıdır.

Peygamber döneminde, başlangıçta nefislerine uyarak savaştan geri kalan üç müslümanın kalplerine Allah tarafından bir uyarı olarak verilen sıkıntı ve darlık da, fiziksel özgürlüğün ruhi özgürlük olmadıkça hiçbir anlam ifade etmediğinin en güzel örneğidir:

(Savaştan) Geri bırakılan üç (kişiyi) de (bağışladı). Öyle ki, bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar gelmişti, nefisleri de kendilerine dar (sıkıntılı) gelmişti ve O'nun dışında (yine) Allah'tan başka bir sığınacak olmadığını iyice anladılar. Sonra tevbe etsinler diye onların tevbesini kabul etti. Şüphesiz Allah, (yalnızca) O, tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir. (Tevbe Suresi; 118)

Buraya kadar anlattıklarımızdan müminin dünyada zindan hayatı yaşayacağı, fakat bundan memnunluk duyması, bütün gün evde oturup sıkıcı ortamlarda bulunması, bir

lokma bir hırkayla idare etmesi gerektiği gibi ters anlamlar çıkarmak da kişiyi şeytani bir karamsarlığa sürükler. Kastedilen bellidir: Mümin her anını Allah'ın hoşnutluğuna en uygun hareketi yaparak değerlendirmeli, nefsinin arzularını tatmin etmek için Allah'ın sınırlarından asla taviz vermemelidir. Allah onu yıllarca zindanda da tutsa, dünya hakimi de yapsa Allah'a olan bağlılığından, takvasından, imanından ve ahlakından hiçbir şey kaybetmemelidir.

Gerçek bir mümin, bu dünyadaki her nimetin, her sıkıntının, her ortamın, her durumun kendisinin nasıl davranacağının denenmesi için yaratıldığını bilir. Küfür ise, her ne kadar görünüşte refah içinde, sınır tanımaz bir yaşam sürse de sonunda, "elleri boyunlarına bağlı olarak, (cehennemin) sıkışık bir yerine atıldıkları zaman, orada yok oluşu isteyip-çağırırlar. Bugün bir yok oluşu çağırmayın, bir çok (kere) yok oluşu isteyip-çağırın." (Furkan; 13-14) ayetlerinde belirtilen akıbete uğrayacaktır. Mümin, kendisini özgür sanan küfrün, özgürlüğünü ahirette ebediyen yitireceğini, daracık bir mekanda sonsuza kadar hapsolunacağını bilir.

Buna karşın mümin, sonsuz özgürlüğe kavuşacaktır. Kuran, bu durumu şöyle açıklar:

Rabbinizden olan bir mağfirete ve cennete (kavuşmak için) 'çaba gösterip-yarışın,' ki (o cennet) genişliği gök ile yerin genişliği gibi olup Allah'a ve Resûlü'ne iman edenler için hazırlanmıştır. İşte bu, Allah'ın fazlıdır ki, onu dilediğine verir. Allah büyük fazl sahibidir. (Hadid Suresi; 21)

"Küfrün elindeki nimetlerden mahrum kalındığı" telkini

Şeytan mümine, küfrün elinde bulunan bazı nimetleri müminlerle birlikteyken her zaman tadamayacağı, onlara ulaşamayacağı, onlardan mahrum kalacağı, bir daha karşısına böyle güzel fırsatlar çıkmayacağı, bu yüzden de bunları elde etmek için zaman zaman küfre yanaşması gerektiği gibi telkinler verebilir.

İmanı zayıf olanlara belki bu tür vesveseler etki edebilir. Oysa ihlaslı mümin, **"Şeytan, sizi fakirlikle korkutuyor ve size çirkin -hayasızlığı emrediyor. Allah ise, size kendisinden bağışlama ve bol ihsan (fazl) vadediyor. Allah (rahmetiyle) geniş olandır, bilendir." (Bakara Suresi; 268)** ayetinin hükmüyle kalbinde böyle mahrumiyet endişelerine yer vermez. Olayların tamamen Allah'ın kontrolünde olduğunun bilincindedir.

Dahası, küfrü ve cahiliyeyi terketmenin, onlardan kopup-ayrılmanın mahrumiyete değil, tam tersine Allah'ın rahmetine ve nimetine kavuşmaya vesile olacağına dair Kuran'da çok sayıda örnekler vardır. Bunlardan Kehf (mağara) ehlinin durumu da böyledir:

(İçlerinden biri demişti ki:) "Madem ki siz onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından kopup-ayrıldınız, o halde, (dağlara çekilip) mağaraya sığının da Rabbiniz size rahmetinden (bolca bir miktarını) yaysın ve işinizden size bir yarar kolaylaştırsın." (Kehf Suresi; 16)

Hz. İbrahim için de aynı durum söz konusudur:

(İbrahim,) "Sizden ve Allah'tan başka taptıklarınızdan kopup-ayrılıyorum ve Rabbime dua ediyorum. Umulur ki, Rabbime dua etmekle mutsuz olmayacağım." Böylelikle, onlardan ve Allah'tan başka taptıklarından kopup-ayrılınca ona İshak'ı ve (oğlu) Yakup'u armağan ettik ve her birini peygamber kıldık. Onlara rahmetimizden armağan(lar) bağışladık ve onlar için yüce bir doğruluk dili verdik. (Meryem Suresi; 48-50)

Ayrıca Allah, şirk koşmayan, ihlaslı müminlere ahirette olduğu gibi dünyada da nimetinden bol bol vereceğini vaadetmiştir:

Allah, içinizden iman edenlere ve salih amellerde bulunanlara va'detmiştir: Hiç şüphesiz onlardan öncekileri nasıl 'güç ve iktidar sahibi' kıldıysa, onları da yeryüzünde 'güç ve iktidar sahibi' kılacak, kendileri için seçip beğendiği dinlerini kendilerine yerleşik kılıp sağlamlaştıracak ve onları korkularından sonra güvenliğe çevirecektir. Onlar, yalnızca bana ibadet ederler ve bana hiç bir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra inkar ederse, işte onlar fasıktır. (Nur Suresi; 55)

Eğer bir kişi gerçekten iman edip salih amellerde bulunuyor ve Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmuyorsa, bu ayetin işaretine göre zaten dert ve endişe edecek hiçbir şeyi olmaması gerekir. Bu nedenle akıllı bir mümin, ufak çıkarlara tamah ederek Allah'ın bu vaatlerine kavuşmayı riske atmaz.

Münafık karakterli olanlar ise, müminlerin aksine, zamana karşı dayanıksız olduklarından, gelecek endişesi, yaşlılık korkusu, yaptıkları hesapların tutmaması, beklentilerinin tahmin ettikleri sürede çıkmaması gibi sebeplerle, bir süre sonra dünyalarını kurtarma arayışına girerler. Allah bu münafık zihniyetini şöyle tarif eder:

İşte kalplerinde hastalık olanların: "zamanın, felaketleriyle aleyhimize dönüp bize çarpmasından korkuyoruz" diyerek aralarında çabalar yürüttüklerini görürsün. Umulur ki Allah, bir fetih veya katından bir emir getirecek de, onlar, nefislerinde gizli tuttuklarından dolayı pişman olacaklardır. (Maide Suresi; 52)

İlk başta mümin görünümünde diğer müminlerle birlikte hareket eden münafıklar, zamanla İslam davasından dünyevi bir kazanç elde edemeyecekleri endişesine varıp gerisin geriye dönerler. O ana kadar mümin topluluğu içinde geçirdikleri süreyi de boş bir aldanış olarak görürler. Zamanın münafıklar üzerindeki bu yıpratıcı etkisi başka ayetlerde de çeşitli yönlerden ele alınır:

Hani, münafık olanlar ve kalplerinde hastalık bulunanlar: "Allah ve Resulü, bize boş bir aldanıştan başka bir şey vaadetmedi" diyorlardı. (Ahzab Suresi; 12)

Eğer yakın bir yarar ve orta bir sefer olsaydı, onlar mutlaka seni izlerlerdi. Ama zorluk onlara uzak geldi. "Eğer güç yetirseydik muhakkak seninle birlikte (savaşa) çıkardık." diye sana Allah adına yemin edecekler. Kendi nefislerini helaka sürüklüyorlar. Allah onların gerçekten yalan söylediklerini biliyor. (Tevbe Suresi; 42)

Münafıkların tam tersine, salih bir mümin zaten "katıksızca (ahiretteki asıl) yurdu düşünüp-anan ihlas sahipleri (Sad; 46)" nden olduğu için bütün hayatı boyunca çile çekeceğini, yoksul kalacağını, zorluklarla mücadele edeceğini bilse bile Allah'ın yolundan dönmez, Allah'ın rızasının en çoğunu gözetmekten hiçbir zaman taviz vermez. Allah gerekirse mümini sınamak, onun günahlarını bağışlamak, ahiretteki makamını yükseltmek, ruhunu inceltmek, kalbindeki pislikleri temizlemek ve onu arındırmak için bütün ömrü boyunca sıkıntı, darlık ve çile de verebilir. Bu durumda bile samimi mümin, Allah'ın rahmetinden ümidini keserek geçici çıkar ve zevkler için, küfre, dünyaya en ufak bir meyil göstermez, sabreder, Allah'ın kendisi için yazdığını ister. Kaderine razı olur.

Monotonluk telkini

Belli şartlar altında, halis niyetle yapılan bir hareket zamanla alışkanlık haline gelebilir. Bu durumda insan, sözkonusu hareketi, ortada bir gereklilik kalmadığı zamanda da sürdürmek isteyebilir. Oysa Allah'ın rızasının en çok bulunduğu davranış biçimi, farklı zaman ve şartlara göre farklılık gösterebilir. Akıllı mümin de her zaman değişebilen bu şartları değerlendirerek, yapılması gereken en ideal hareket ve davranış tarzını kavrayıp uygulayan mümindir. Aklını kullanmaya pek alışık olmayan kimseler ise, her durumda belirli sabit davranış kalıplarını uygular, bunun başarısız sonuçlarından da ibret almazlar.

Bir gün İslam'ın menfaatine olan bir işi, başka bir gün yeniden yapmak oldukça boş ve anlamsız olabilir. Bunun gibi, belirli zamanlarda gidilmesi gereken bir yere sürekli gitmeyi alışkanlık haline getirmek, tümüyle zaman kaybına sebep olur. Şeytan da düşünme ve akletme tembelliğiyle muzdarip olan kimselere bu yolla musallat olur. Onları ne İslam'a ne de kendilerine fayda vermeyen, aksine zarar getiren, önemsiz, tek düze ve kalıplaşmış işlerle meşgul etmeye uğraşır. Onlara bu yaptıklarını yararlı ve gerekli şeylermiş gibi

gösterip müminleri gerçek hedeflerinden, öncelikli konulardan saptırmaya, onları pasifize edip, geri bırakarak İslam davasını baltalamaya çalışır. Onları bu şekilde, küfürle ve küfür sistemiyle boş yere haşır neşir olacağı ortamlara sık sık sokarak imani derinliklerinin azalmasını, küfrün yoğun negatif telkinlerine maruz kalıp manevi yönden yıpranmalarını ister.

Kuran'a göre hareket eden, onun emir ve yasaklarına uyan bir müminin zaten aklı ve şuuru son derece açık olur. Bu yüzden, şeytanın bu tür tuzaklarına aldanacak bir şuur kapanıklığına sahip olduğunu hisseden bir kişi öncelikle her işi bırakıp içinde bulunduğu durumdan ve "kovulmuş şeytan"dan Allah'a sığınmalıdır. Hemen sonra da, samimi bir değerlendirme yapıp, kendisinde bu donukluğu meydana getiren sebepleri bulmalıdır. Bunlar, Allah'la olan manevi bağlantısında, Kuran'a uymasında, Allah'ın sınırlarını gözetmesinde ortaya çıkan eksiklik ve gevşekliklerdir. Bunları düzeltebilmek için de, Allah'a dua etmeli, yalvarmalıdır. Çünkü içinde bulunduğu anormal ruh halinden kurtulması, "şeytanın pisliklerini" üzerinden atması, aklını kurtarması, o haliyle yapacağı bütün işlerden çok daha önemlidir. Zira Peygamberimizin dediği gibi, "aklı olmayanın dini yoktur". Dini olmayanın da ahiretteki konumu bellidir: Kuran'ın ifadesiyle, **"çalışmış, boşuna yorulmuştur." (Gaşiye Suresi; 3)**

"Tedbirli olma" telkini

Bu, genellikle İslamiyet'le yeni tanışan kişilerde rastlanan ve İslam dışı bir hayatı benimsemiş olan yakınlarından ve eski çevresinden tepki alma, eziyet görme korkusuna dayanan bir telkindir. Şeytan, kişideki bu tür zaafları kullanarak, onu eski dostlarıyla, çevresiyle sürekli birlikte tutmak ve onların din dışı telkinlerine maruz bırakmak ister. Bunu sağlamak için, insana, "eski çevrene karşı göze batmamak için onlarla da vakit geçirmelisin" şeklinde vesveseler verebilir.

Gerçekten de insanın müslüman olmasından dolayı yakın çevresinden maddi veya manevi zarar görme ihtimali varsa, ya da dinin menfaatleri öyle gerektiriyorsa, Kuran'ın ölçüleri içerisinde çeşitli tedbirleri alması gerekir. Bu tür bir istisnaya aşağıdaki ayette de yer verilmiştir:

Mü'minler, mü'minleri bırakıp da kafirleri veliler edinmesinler. Kim böyle yaparsa, Allah'tan hiç bir şey (yardım) yoktur. Ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) başka. Allah, sizi kendisinden sakındırır. Varış Allah'adır. (Al-i İmran Suresi; 28)

Kuran'da belirli şartlar altında küfre karşı tedbir alınması yönünde—kendini belli etmeme, imanını gizleme gibi—pek çok örnekler vardır. Tabi bunların uygulanma şekilleri de küfrün davranış tarzına, azgınlığına göre değişir. Burada önemli olan aradaki dengeyi çok iyi kurabilmektir. Ne ucuz kahramanlık sevdasıyla lüzumsuz gerginlikler, suni

problemler yaratılmalı, ne de tedbir adı altında küfürle içli dışlı olunmalıdır. Yalnızca ibadet kastıyla davranmalı ve gerekli olan süreden bir dakika bile fazla onlarla birlikte vakit geçirmemeye özen göstermelidir.

Önce tedbir kastıyla başlayıp sonra hal, tavır, davranış ve düşünce olarak küfrün yapısından etkilenmeye, rahatsızlık duymamaya, hatta daha da ötesi küfre karşı duygusal bir yakınlık duymaya başlamak ise, olayın rahmani boyuttan çıkıp şeytani boyuta girdiğinin en büyük belirtisidir.

Herşeyden önce, alınan tedbirin türü ne olursa olsun, hayati bir tehlike ya da önemli bir fiziki zarar görme durumu olmadığı sürece bu, Allah'ın farz veya haram kıldığı konuları ihlal etmeye bir gerekçe olamaz. Burada mümin imtihan edildiğini, en güzel şekilde sabredip yardımı Allah'tan beklemesi gerektiğini bilmelidir. Başta peygamberler olmak üzere Kuran'da örnek verilen müminlerin çoğu yakın çevreleriyle imtihan edilmişler, fakat Allah'ın dini konusunda taviz verip gevşeklik göstermemişler, onlara meyletmemişlerdir. Diğer müminlerin de mutlaka küfürle bu şekilde imtihan edilecekleri ve buna sabretmeleri gerektiği ayetlerde bildirilmiştir:

Andolsun, mallarınızla ve canlarınızla imtihan edileceksiniz ve sizden önce kendilerine kitap verilenlerden ve şirk koşmakta olanlardan elbette çok eziyet verici (sözler) işiteceksiniz. Eğer sabreder ve sakınırsanız (bu) emirlere olan azimdendir. (Al-i İmran Suresi; 186)

Hizmet telkini

Şeytan, bu bölümün en başında da anlattığımız gibi, doğrudan saptıramadığı, Allah'a isyana sürükleyemediği kimseleri Allah ve din adına saptırmaya çalışır. Bu, şeytanın en sinsi hilelerinden birisidir. Nitekim Allah, müminleri, "aldatıcıların Allah ile aldatması"na karşı uyanık olmaya çağırır:

... Şüphesiz Allah'ın va'di haktır. Artık dünya hayatı sizi aldatmaya sürüklemesin ve aldatıcı(lar) da sizi Allah ile aldatmasın. (Lokman Suresi; 33)

Kişi bazı durumlarda, din adına yaptığını sandığı bir işte, aslında tamamen nefsinin bazı arzularını tatmin etmeye uğraşıyor olabilir. Böyle anlarda nefs ve onun en büyük akıl hocası olan şeytan bu istekleri İslam'a hizmet kılıfına sokmada son derece kabiliyetlidirler.

Allah müminin dünyadaki mücadelesi esnasında ona birçok nimetler verebilir, onu nefsinin hoşuna gidecek çeşitli ortamlara sokabilir. Müminin, dava bilincini kaybetmediği, niyetini ve ihlasını en baştaki şekliyle koruduğu takdirde, Allah'ın karşısına çıkardığı bu meşru nimetlerden zevk almasında, faydalanmasında hiçbir sakınca yoktur. Çünkü Allah'ın verdiği bu nimetler onun Allah'a daha çok şükretmesi, O'na daha da yakınlaşması için çok güzel vesilelerdir.

Ancak başlangıçta dava için, dinin hayrı için yapılan bir hareket, bir müddet sonra amacından sapabilir, davanın imkanları ve yöntemlerinden kaynaklanan bazı nimetleri amaç haline getirebilir. İşte bu noktada, şeytanın tuzağına düşülmüş olur. Bu tuzağa düşen kişi, o işten hiç bir ecir kazanamayacağı gibi, Allah rızası bahanesiyle yaptığı bu işten putlarına da (nefsine, hevasına) pay ayırır ve bilincinde olmadan Allah'a şirk koşmak gibi ağır bir suçu işlemiş olur. Yüzde yüz Allah'ın rızasının gözetilmediği, aynı anda putların da rızasının gözetildiği ibadet görünümündeki bir işin Allah katındaki durumu ve sonucu ayette somut bir benzetmeyle açıklanmıştır:

O'nun üretip-türettiği ekin ve hayvanlardan Allah için bir pay ayırdılar, sonra kendi zanlarınca: "Bu Allah'ındır, bu da ortaklarımızındır" dediler. Kendi ortakları için olan (pay), Allah tarafına geçmez, ama Allah'a ait olan kendi ortaklarının tarafına (payına) geçer. Ne kötü hüküm veriyorlar? (Enam Suresi; 136)

Daha önce de ayrıntılı olarak ele aldığımız gibi, bir zorunluluk ya da Kuran'ın gösterdiği bir hedef olduğu zaman elbette küfür ortamına girilir. Ancak, Allah ve din adı altında, işi hizmet kılıfına sokarak bir takım nefsani amaçlar uğruna küfrün bulunduğu ortamlara girmeye çalışmak çok büyük bir samimiyetsizliktir. İnsanın, şeytanın bu tür sinsi yumuşak geçişlerine karşı son derece uyanık olup niyetini kontrol etmesi, küfrün arasına girmeyi gerçekten Allah rızası için mi yoksa heva ve hevesini tatmin etmek için mi

istediğini samimi olarak kendi nefsinde sorgulaması gerekir. Aslında yapılan işin ihlaslı mı yoksa nefsani mi olduğunu herkes kendi vicdanında farkeder. Halis müminler de ilk bakışta bunu rahatlıkla anlar, ona göre gerekli tavrı sergilerler.

“İş işten geçti” telkini

Bir önceki maddede ele aldığımız ruh halinin meydana getireceği en büyük tehlike, insanın zamanla kendine olan güvenini ve samimiyetini kaybetmesidir. Bu güven bir kere sarsılınca, bunun ardından, şeytanın çeşitli kışkırtmaları ardı ardına gelir. Şeytan, insana, “sen samimiyetsizsin, sağlam bir mümin değilsin” gibi telkinlerde bulunmaya başlar. Bu psikoloji içinde yapılan bir hata, katlanarak birbiri ardına gelen yeni hatalara yol açar. Avami dilde “battı balık yan gider” şeklinde özetlenen bu psikoloji, küçük bir hata işlemiş olan bir insanı, kısa sürede büyük bir çöküşe ve daha büyük günahlara sürükleyebilir.

Oysa bu, şeytanın bir tuzağıdır. Kuran’a göre, bir insan ne kadar günah işlerse işlesin, “geri dönülmez” bir noktaya varmaz. Bir başka deyişle, zararın neresinden dönülse kardır.

İnsan çeşitli sebeplerden dolayı nefsine uyarak küfür ortamına ve yaşantısına meyletmişse hemen samimi olarak tevbe edip bağışlanma dilemeli, Allah’a sığınıp dua etmelidir. Şeytan muhakkak bu arada, “iş işten geçti, artık çok geç; bu kadar günahtan sonra kurtuluş olmaz; madem bu kadar günaha battın bari hakkını ver” gibi çeşitli kışkırtmalarla o kişinin tevbe edip doğru yola yönelmesini engellemeye çalışacaktır. Oysa ne kadar kötü bir durumda olursa olsun hatasını farkedip samimi bir kalple Allah’tan bağışlanma dileyen bir kimseyi Allah geri çevirmez. Bu, Allah’ın sonsuz merhametinin bir gereğidir:

De ki: “Ey kendi aleyhlerinde olmak üzere ölçüyü taşıran kullarım. Allah’ın rahmetinden umut kesmeyin. Şüphesiz Allah, bütün günahları bağışlar. Çünkü O, bağışlayandır, esirgeyendir. Azab size gelip çatmadan evvel, Rabbinize yönelip-dönün ve O’na teslim olun. Sonra size yardım edilmez. Rabbinizden, size indirilenin en güzeline uyun; siz hiç şuurunda değilken, azab apansız size gelip çatmadan evvel.” (Zümer Suresi; 53-55)

Allah sonsuz büyüklüğü ile birlikte sonsuz bir bağışlamaya sahiptir. Bir insan tevbe edip günahından vazgeçince, onun eski kötülüklerini affedip iyiliğe çevirir. Kuran, bu durumu şöyle ifade eder:

Ancak tevbe eden, iman eden ve salih amellerde bulunup davranan başka; işte onların günahlarını Allah iyiliklere çevirir. Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir. Kim tevbe eder ve salih amellerde bulunursa, gerçekten o, tevbesi (ve kendisi) kabul edilmiş olarak Allah’a döner. (Furkan Suresi; 70,71)

İnsan önceden birçok defa aynı günahı işlemiş olsa da, pişman olup yeniden tevbe edebilir. Bu noktadan sonra, Allah, o kişide köklü karakter değişikliği yaratıp, onu çok daha üstün bir konuma getirebilir. Allah münafıklıktan bile pişman olup o konumda ısrar etmeyenler için tevbe kapısını açık bırakmıştır:

Gerçekten münafıklar, ateşin en alçak tabakasındadırlar. Onlara bir yardımcı bulamazsın. Ancak tevbe edenler, ıslah edenler, Allah'a sımsıkı sarılanlar ve dinlerini katıksız olarak Allah için (halis) kılanlar başka; işte onlar mü'minlerle beraberdirler. Allah mü'minlere büyük bir ecir verecektir. Eğer şükreder ve iman ederseniz, Allah azabınızla ne yapsın? Allah şükrün karşılığını verendir, bilendir. (Nisa Suresi; 145-147)

Allah'ın bu sonsuz bağışlayıcılığı sürekli akılda tutulmalı ve bunun rahatlığını yaşamalıdır. Ancak burada ince bir çizgi vardır. Kişi, hiç bir zaman, "ben günah işleyeyim, nasıl olsa Allah bağışlar" gibi çarpık bir mantık geliştirmemelidir. Çünkü Allah'ın bağışlaması, ancak samimiyetle mümkün olur. Oysa sözünü ettiğimiz mantık tam anlamıyla samimiyetsizliktir. Bu tür bir mantık, günahı ve ihlassızlığı alışkanlığa döndürür. İhlassız hareketleri alışkanlık haline getirmek ise, insanı münafıklığa sürükler.

Kuran'a baktığımızda, ihlassız bir davranışı, bile bile alışkanlık haline getirmenin, Allah'ın önemli bir sınırını ısrarla çiğnemenin, çok büyük bir tehlike olduğunu görürüz. Bu tavrı gösteren kişi, **"onlar, kendisinden sakındırıldıkları 'şeyi yapmada ısrar edip başkaldırınca' onlara: "Aşağılık maymunlar olunuz" dedik." (Araf Suresi; 166)"** ya da cehennem ehli için söylenen, **"Onlar, büyük günah üzerinde ısrarlı davrananlardı. (Vakıa Suresi; 46)"** ayetlerinin kapsamına gireceğini unutmamalıdır. Dini tanıyıp öğrendikten sonra bu tür bir tavır göstererek küfre düşmek, insanı diğer inkarcılardan da aşağı bir konuma sürükler.

İhlassızlığı alışkanlık haline getiren kişi, zamanla duyduğu vicdan azabını bastırabilmek için kendi kendini, yaptığı işin doğru olduğuna inandırmaya başlayabilir. Ve aynı şekilde müminleri de kandırdığını, idare ettiğini sanabilir. Ayetlerde de bu durum şöyle tarif edilir:

(Münafıklar sözde) Allah'ı ve iman edenleri aldatırlar. Oysa onlar, yalnızca kendilerini aldatıyorlarlar ve şuurunda değiller. Kalplerinde hastalık vardır. Allah da hastalıklarını arttırmıştır. Yalan söylemekte olduklarından dolayı, onlar için acı bir azab vardır. (Bakara Suresi; 9,10)

"Ben küfrün yanında eğlenirim, sonra vicdanımı rahatlatmak için de müminlerin arasına dönerim, günlük ibadetlerimi de yaparım" gibi bir çifte standart mantığı da şeytanın en önemli hilelerinden birisidir. Böyle bir mantığın Kuran'ın ruhuna ve hükümlerine tamamen zıt olduğu açıkça ortadadır. Kuran böyle kimseleri **"Arada bocalayıp dururlar. Ne onlarla, ne bunlarla. Allah kimi saptırırsa, artık sen ona yol bulamazsın." (Nisa Suresi; 143)** ayetiyle tarif eder. Ayette belirtilen özellik de münafık özelliğinden başkası değildir. Hemen bir önceki ayette de bu çarpık zihniyete sahip münafıkların diğer belirleyici özellikleri sayılmıştır:

Gerçek şu ki, münafıklar (sözde), Allah'ı aldatmaktadırlar. Oysa O, onları aldatandır. Namaza kalktıkları zaman, isteksizce kalkarlar. İnsanlara gösteriş yaparlar ve Allah'ı ancak çok az anarlar. (Nisa ; 142)

Bir insan ya müslümandır, ya değildir. Eğer kendine göre bir "karışım" oluşturmaya çalışır, İslam'ın hoşuna giden yönlerini alıp, nefsine ağır gelen yönlerine yüz çevirirse, "yarım müslüman" olmaz, ya müşrik ya da münafık olur. Bir ayet, bu gibilerinin durumunu şöyle açıklar:

İnsanlardan kimi, Allah'a bir ucundan ibadet eder, eğer kendisine bir hayır dokunursa, bununla tatmin bulur ve eğer kendisine bir fitne isabet edecek olursa yüzü üstü dönüverir. O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır. (Hac Suresi; 11)

Bu çarpık zihniyete sahip olan münafıklar, aynı yüzsüzlüklerini ileride de sürdürecek, kendilerinin müminlerle birlikte olduklarını iddia edecek ve **"(biz de) sizinle birlikte değilmiydik?" (Nisa; 141)** diyerek müminlerin başarısından pay almak isteyeceklerdir. Oysa, Allah da, müminler de kimin ne olduğunu bilmektedirler. Kuran bu gibiler hakkında şu hükmü verir:

Onlar sizi gözetleyip-duruyorlar. Size Allah'tan bir fetih (zafer ve ganimet) gelirse: "Sizinle birlikte değil miydik?" derler. Ama kafirlere bir pay düşerse: "Size üstünlük sağlamadık mı, mü'minlerden size (gelecek tehlikeleri) önlemedik mi?" derler. Allah, kıyamet günü aranızda hükmedecektir. Allah, kafirlere mü'minlerin aleyhinde kesinlikle yol vermez. (Nisa Suresi; 141)

Sonuç: Şeytanın hilesi zayıftır

Bu bölümün başından bu yana, şeytanın müminleri saptırıp şaşırtabilmek için kullandığı yöntemleri inceliyoruz. Ancak şeytan ne denli karmaşık yöntemler izlerse izlesin, bu yöntemlerin, "yalnızca" Allah'a güvenip dayanan müminler üzerinde hiçbir etkisi yoktur. Kuran, bu kuralı şöyle bildirir:

Gerçek şu ki, iman edenler ve Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) hiç bir zorlayıcı-gücü yoktur. Onun zorlayıcı-gücü ancak onu veli edinenlerle, onunla O'na (Allah'a) ortak koşanlar üzerindedir. (Nahl Suresi; 99,100)

Demek ki şeytanın bu tür hile ve tuzaklarına kapılanların, en başta imanlarıyla ilgili önemli sorunları olduğu kesindir. **"... Hiç şüphesiz, şeytanın hileli-düzeni pek zayıftır" (Nisa; 76)** ve **"Gerçek şu ki, iman edenler ve Rablerine tevekkül edenler üzerinde onun (şeytanın) hiç bir zorlayıcı-gücü yoktur". (Nahl; 99)** hükümleri gereği, şeytan, hiç de "karşı konulamaz" bir güce sahip değildir. Dolayısıyla, şeytanın bu derece zayıf hile ve düzenlerine kapılanların imanlarının zayıf olduğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim, şeytanın kendisi de, ihlaslı ve samimi müminleri kışkırtıp saptıramayacağını itiraf eder:

Dedi ki: "Rabbim, beni kışkırttığın şeye karşılık, andolsun, ben de yeryüzünde onlara, (sana başkaldırmayı ve dünya tutkularını) süsleyip-çekici göstereceğim ve onların tümünü mutlaka kışkırtıp-saptıracağım. Ancak onlardan muhlis olan kulların müstesna." (Hicr Suresi; 39,40)

Meşru Bir Gerekçe Olmadan Küfür Ortamında Bulunmanın Zararları Nelerdir?

... Onlar size kötülük ve zarar vermeye çalışıyor, size zorlu bir sıkıntı verecek şeyden hoşlanırlar. Buğz (ve düşmanlıkları) ağızlarından dışa vurmuştur, sinelerinin gizli tuttukları ise, daha büyüktür. Size ayetlerimizi açıkladık; belki akıl erdirirsiniz. Sizler, işte böylesiniz; onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler. Siz Kitab'ın tümüne inanırsınız, onlar sizinle karşılaştıklarında "inandık" derler, kendi başlarına kaldıklarında ise, size olan kin ve öfkelerinden dolayı parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Kin ve öfkenizle ölün." Şüphesiz Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran; 118-119)

Küfür ortamı maddi ve manevi olarak müminlere sıkıntı veren bir ortamdır.

Daha önce küfür ortamında da bir derece estetik, güzellik ya da kalitenin bulunabileceğinden ve nefsin bunlardan zevk alabileceğinden söz etmiştik. Ancak, bu estetik ve güzellik, beraberinde; küfrün pisliğini, samimiyetsizliğini, amaçsızlığını, boş konuşmalarını, çirkin ahlak ve karakterini de barındırmaktadır. Bu olumsuz özellikler, sözkonusu ortamın ilk bakışta renkli, cazip ve süslü görünen yönlerini de örter.

Meşru—yani Allah rızasına uygun, dine faydası olacağı açık ve nefsani bir payın karışmadığı—bir gerekçe olmadıkça, Allah'ın anılmadığı dahası Allah'a, Resul'e ve müminlere karşı kin ve düşmanlığın beslendiği, konuşulduğu, hatta alay edildiği, Allah'a isyanın yaşam tarzı haline geldiği bir ortamda durmak mümine yakışmaz. Nitekim, Allah ve din aleyhinde konuşulan ortamları derhal terketmek ayetle açıkça emredilmiştir:

O, size Kitapta: "Allah'ın ayetlerinin inkar edildiğini ve onlarla alay edildiğini işittiğinizde, onlar bir başka söze dalıp geçinceye kadar, onlarla oturmayın, yoksa siz de onlar gibi olursunuz" diye indirdi. Doğrusu Allah, münafıkların ve kafirlerin tümünü cehennemde toplayacak olandır. (Nisa Suresi; 140)

Küfrün yoz ve çirkin ahlakı, akılsızlığı, aşağı ve basit karakteri, pisliği, yapmacık ve özenti tavırları, zilleti, bencilliği, çıkarcılığı ve fırsatçılığı, Allah'ın sınırlarını çiğnemede, nefsine hizmet etmede yarış halinde olması, israfı eğlence haline getirmesi ve bunlar gibi birçok cehennemlik özelliği ihlaslı bir müminin ruhuna ve kalbine sıkıntı verir.

Bu tür bir ortamda bulunabilecek nimetlerden zevk almaya çalışmak pisliğin içine bulaşmış güzel bir yemekten iştahlanmaya benzer ki, yemek ne kadar güzel olursa olsun, onu içinde bulunduğu pislikle beraber görmek normal bir insanın midesini bulandırır. Kafirin de, **"Ey iman edenler, müşrikler ancak bir pisliktirler..." (Tevbe Suresi, 28)** ayetinde belirtildiği üzere, bu pislikten en ufak bir farkı yoktur. Zira kafir, o kadar delili gözardı edip Allah'ı inkar eden ve kendi nefsini ilah edinen kimsedir. Bu nedenle, riya, gösteriş, sahtekarlık, bencillik, nankörlük, hainlik, vefasızlık, menfaatçilik, böbürlenme, aşağılık kompleksi gibi her türlü pisliği de içinde barındırır.

Böylesine sefil ve aşağı bir ahlak yapısının hakim olduğu ortamlardan elbette hiçbir mümin zevk almaz ve bu tür yerlerde rahat etmez. Müminler ancak Allah'ın adının anılması ile felah bulur ve sadece Allah'ın mescidlerinde, yani içinde Allah'a secde edilen, Allah'a kulluk edilen mekanlarda kendilerini huzurlu hissederler.

Küfür her zaman, gizli veya açıktan, müminlerin düşmanıdır. Küfre güven duyulmaz

İnkarcıların imanlı bir kişiyi, onun mümin olduğunu bildikleri halde, samimi bir şekilde sevmeleri, onun iyiliğini istemeleri mümkün değildir. Çünkü, "... Şüphesiz kafirler, sizin apaçık düşmanlarınızdır." (Nisa Suresi; 101)

ayetinin ifadesiyle, küfrün müminlere olan düşmanlığı vurgulanmıştır. Bunun yanısıra küfür, her zaman, bilinçli ya da bilinçsiz olarak, Kuran'ın ifadesiyle "şeytanın fırkası"dır. Şeytan ise "insanın apaçık bir düşmanıdır". Bu, değişmez bir ilahi kanunudur. Mümin bu kanuna uygun olarak tavır almalı, Kuran'da dendiği gibi Hz. İbrahim'i örnek edinmelidir:

İbrahim ve onunla birlikte olanlarda size güzel bir örnek vardır. Hani kendi kavimlerine demişlerdi ki: "... Biz, sizlerden ve Allah'ın dışında taptıklarınızdan gerçekten uzağız. Sizi (artık) tanımayıp-inkar ettik. Sizinle aramızda, siz Allah'a bir olarak iman edinceye kadar ebedi bir düşmanlık ve bir kin baş göstermiştir..." (Mümtehine Suresi; 4)

Bu yüzden küfür ortamında, dört bir tarafı düşmanlarla çevrili olan bir müminin, hiçbir zaman ne maddi ne de manevi yönden güvencede olduğu söylenemez.

Kendi aralarında bile samimiyetsiz, birbirinin kuyusunu kazmaya çalışan, devamlı arkadan çekiştiren, ikiyüzlü, sinsi, artniyetli, sınır tanımaz inkarcıların, en büyük düşmanları olan müminlere karşı kayıtsız kalacaklarını düşünmek büyük saflık olur. Eğer dostça bir görünüm veriyorlarsa, bunun nedeni, müminlerde bir güç ve caydırıcılık görmeleri, onlardan korkmalarıdır. Bunun yanında, müminlerde en ufak bir zayıflık gördüklerinde, ayetin ifadesiyle onlara "ellerini ve dillerini kötülükle uzatacakları" kesindir:

Eğer sizi ele geçirecek olurlarsa, size düşman kesilirler, ellerini ve dillerini kötülükle size uzatırlar. Onlar sizin inkâr etmenizi içten arzu etmişlerdir. (Mümtehine Suresi; 2)

İnkarcıların müminlere karşı besledikleri kin ve nefret diğer pekçok ayette de vurgulanır:

... Onlar size kötülük ve zarar vermeye çalışıyor, size zorlu bir sıkıntı verecek şeyden hoşlanırlar. Buğz (ve düşmanlıkları) ağızlarından dışa vurmuştur, sinelerinin gizli tuttukları ise, daha büyüktür. Size ayetlerimizi açıkladık; belki akıl erdirirsiniz. Sizler, işte böylesiniz; onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler. Siz Kitab'ın tümüne inanırsınız, onlar sizinle karşılaştıklarında "inandık" derler, kendi başlarına kaldıklarında ise, size olan kin ve öfkelerinden dolayı parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Kin ve öfkenizle ölün." Şüphesiz Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran Suresi; 118,119)

"Çünkü onlar üzerinize çıkıp gelirlerse, sizi taşa tutarlar veya dinlerine geri çevirirler; bu durumda ebedi olarak kurtuluş bulamazsınız." (Kehf Suresi; 20)

İnkâr edenler, resullerine dediler ki: "Muhakkak (ya) sizi kendi toprağımızdan süreceğiz veya dinimize geri döneceksiniz." Böylelikle Rableri kendilerine vahyetti ki: "Şüphesiz biz, zulmedenleri helak edeceğiz. (İbrahim Suresi; 13)

Allah'ın kanunları değişmez. Küfür, Allah'ın kanununa göre daima müminlerin düşmanıdır. Bunun aksini düşünmek ve iddia etmek ise, ya bu denli açık ve kesin olan ayetleri reddetmek, ya da tehlike boyutunu aşmış derecede saf olmak anlamına gelir.

Kuran'ın hiçbir yerinde müminlerin inkarcılarla olan sıcak ve samimi bir bağlılığından, yakınlığından sözedilmez. Tam tersine, Kuran'ın her yerinde peygamberlerin ve müminlerin küfre karşı olan kin ve nefretleri, aralarındaki mücadeleleri anlatılır.

Küfür her zaman ateşe çağırır

İnkarcıların cehennem için yakıt olduğu Kuran'da belirtildiğine göre böyle bir "yakıt"la yakın ve samimi bir bağlantıya geçmek ise oldukça tehlikeli olur. **"Onlar sizin küfre sapmanızı içten arzu etmişlerdir"** ayetinde belirtildiği gibi, inkarcılar kendileri yandığı gibi müminleri de ateşe çekmeye çalışırlar. Diğer bir ayette de, küfrün önde gelenleri için, **"biz, onları ateşe çağıran önderler kıldık..." (Kasas; 41)** ifadesi kullanılır. Tüm bunlardan, doğru yoldan saptırıp cehenneme sürüklemenin, küfrün, özellikle de küfrün önde gelenlerinin önemli bir özelliği olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim, mahşer (diriliş) günü cehenneme yollanacak olan halk, küfrün önde gelenlerine **"siz gece ve gündüz hileli düzenler (kurup) bizim Allah'ı inkar etmemizi ve O'na eşler koşmamızı bize emrediyordunuz" (Sebe; 33) diyeceklerdir.**

Küfre eğilim göstermek, sonun başlangıcıdır. Kişi bile bile küfre eğilim göstermeye devam ettiği takdirde, aklı gitgide örtülür. Hızla küfrün boyutuna iner. Allah'ı anmaktan uzaklaşır. Bu durumda ise, **"kim Rahman (olan Allah)ın zikrini görmezlikten gelirse, biz bir şeytana onun 'üzerini kabukla bağlattırırız'; artık bu, onun bir yakın dostudur" (Zuhruf Suresi, 36)** ayeti gereğince, şeytan onu sarıp kuşatır. Bu durum zamanla yüzüne ve tavırlarına yansır. Bakışları değişir, giderek cahiliye toplumunun fertlerine benzemeye, onlar gibi yapmacık tavırlar göstermeye başlar. Tevekkülsüz, huzursuz, tedirgin, asabi, telaşlı ve kibirli bir ruh haline bürünür. Kendine olan güvenini ve saygısını, imanın kendisine kazandırmış olduğu neşe, huzur ve sevinci kaybeder. Bu haliyle, doğal olarak, etrafındaki müminlere de sıkıntı vermeye başlar. Bu durumdaki şahıs vicdanının sesine bir süre daha kulak vermezse vicdanı git gide körelir. Bir müddet sonra vicdanının uyarısını duyamaz hale gelir, kalbi katılaşır, dosdoğru olan yoldan çıkmış olur. Cahiliye toplumunun herhangi bir ferdinden farksız hale gelir.

Kısacası, başta belirttiğimiz gibi, küfre eğilim göstermek, sonuçta onlardan biri olmaya kadar giden bir zincirin ilk halkası, yani sonun başlangıcıdır. Bu nedenle, Kuran,

iman edenlerin küçük veya büyük herhangi bir konuda küfre tabi olmalarının doğuracağı büyük tehlikeyi, önceden kesin bir dille haber verir:

Ey iman edenler, eğer inkâr edenlere itaat ederseniz, sizi topuklarınız üzerinde gerisin-geri çevirirler, böylece büyük hüsrana uğrayanlara dönersiniz. (Al-i İmran Suresi; 149)

Küfre taviz veren bir insan, tevbe edip de düzelmediği takdirde, bir süre sonra Allah'ın kendisine tanıdığı sürenin sonuna varır. Bu aşamada, Allah bir vesile ile onu müminlerden ayırır ve layık olduğu küfrün içine, orada ebediyen kalmak üzere sokar.

Bu nedenle insan, dünyadaki cennetin bir nimetine uzanmaya çalışırken onun yanıbaşındaki cehennemin pisliğine ve azabına bulaşmaktan son derece kaçınmalı, Allah'ın sınırlarına karşı olabilecek en büyük titizliği göstermelidir.

Meşru Bir Gerekçeyle Küfür Ortamına Giren Müminin Taşıdığı Özellikler

Soluk soluğa koşanlara andolsun,
Ateş saçanlara,
Sabah vakti baskın yapanlara.
Derken, orada tozu dumana katanlara,
Bununla bir topluluğun orta yerine kadar dalanlara. (Adiyat Suresi; 1-5)

Kuran'a baktığımızda, müminlerin, en başta da peygamberlerin, hayatları boyunca küfürle mücadele ettiklerini görürüz. Peygamberlerin sosyal ortamlara girdikleri, küfrün önde gelenleriyle görüşüp İslam'ı tebliğ ettikleri, inkarcılarla göğüs göğüse cihat ettikleri Kuran'ın bize aktardığı, tarihin de şahitlik ettiği bir gerçektir. Aynı durum peygamberlerin izinden giden müminler için de geçerlidir. Müminler, İslam'ı tebliğ etmek, küfürle mücadele etmek için her fırsatta inkarcıların içine dalar ve Kuran'ın emirlerini yerine getirirler.

Buradan da anlaşıldığı gibi mümin, Kuran'da bildirilen ya da işaret edilen meşru ve zorunlu koşullar söz konusu olduğunda küfür ortamlarında bulunabilir; daha doğrusu bulunması şarttır. Bunlar; İslam'ı temsil veya tebliğ etmek, "kâfirleri 'kin ve öfkeyle ayaklandıracak' bir yere ayak basmak", küfrün zulüm ve adaletsizliğine karşı mücadele vermek, bilgi elde etmek gibi dinin menfaatlerine yönelik durumlardır.

Dolayısıyla, baştan beri ele aldığımız, küfürden maddi ve manevi olarak kopup-ayrılma konusu, kesinlikle, cihat olayını engelleyen bir soyutlanma olarak anlaşılmamalıdır. Bunun haricindeki beraberliklerin, kaçamakların sebep ve sonuçlarını ise önceki bölümlerde detaylı olarak izah ettik.

Peki meşru bir gerekçeyle küfrün arasında bulunan bir mümin nasıl olur?

Orada bulunuş amacını aklından çıkarmaz ve gaflete kapılmaz

Müminin gerçek kalitesi, küfrün hakim olduğu, içinde hiç kimsenin Allah'ı anmadığı ve hatırlamadığı, Allah'ı unutmaya yönelik tüm şartların oluştuğu ortamlarda belli olur. Rahmâni bir amaçla küfrün arasına giren bir mümin, her türlü şartta ve ortamda Allah'a bağlı olduğunu, gevşemediğini, itaati, itidali, şahsiyeti ve asaleti elden bırakmadığını ispat edeceği bir imtihan ortamının kendisi için özel olarak yaratıldığının farkındadır. Bu nedenle, küfürle biraradayken, orada bulunuş niyetini sürekli aklında tutar, Allah'la olan irtibatını ve imani derinliğini asla kaybetmez.

Oysa böyle bir ortamda, imani olgunluğu tam anlamıyla elde edememiş bir kişinin nefsindeki olumsuz düşünce ve eğilimler doğal olarak ön plana çıkar. Olay bir anda ibadet boyutundan çıkarak nefsani bir boyuta sürüklenir. Bunun sonucunda ihlası zedelendiğinden, asıl yapması gereken işe gerektiği gibi konsantre olamaz, dolayısıyla yapılan işten de tam bir verim alınamaz. Bu yüzden, küfür ortamına, başlangıçta meşru ve lüzumlu bir gerekçeyle girilmiş olsa bile sonradan nefse en ufak bir pay çıkarmamalı, onu sürekli kontrol altında tutarak gerçek amaca kilitlenmelidir.

Mümin, küfrün içine girdiğinde İslam'ı temsil ettiğinin bilincindedir. Bu nedenle de bu ortama, olabilecek en etkili ve ihtişamlı bir biçimde girer. Nefsinin bu ihtişamdan kendisine pay çıkarmasına da izin vermez. Gittiği yerde Allah'ı unutarak gaflete kapılmak, tipinin, kıyafetinin, arabasının veya ortamın havasına girmek, kesin bilgiyle iman etmiş bir mümin için olacak şey değildir. Böyle bir tutuma girmek, küfrü etkilemek, kızdırmak veya hayran bırakmak bir yana, tam tersine kişinin kendisinin küfürden hal almasına, bilinçaltının şeytani telkinlere açık ve savunmasız bir hale gelmesine yol açar. Çünkü Allah'ı unutan kişiye kesinlikle şeytan musallat olacaktır:

Kim Rahman (olan Allah)ın zikrini görmezlikten gelirse, biz bir şeytana onun 'üzerini kabukla bağlattırırız'; artık bu, onun bir yakın dostudur. Gerçekten bunlar (bu şeytanlar), onları yoldan alıkoyarlar; onlar ise, kendilerinin gerçekten hidayette olduklarını sanırlar. (Zuhruf Suresi; 36,37)

Küfür ortamı da bu ins ve cin şeytanlarının en yoğun bulunduğu ortamlardan biridir. Bu "şeytan"ların sürekli fırsat kolladıkları, en ufak bir hata ve gafleti bile değerlendirecekleri unutulmamalıdır. Böyle bir ortamda çok daha yoğun bir teyakkuz ve uyanıklık durumu gereklidir. Bu da ancak, **"Ve de ki: 'Rabbim, şeytanın kışkırtmalarından sana sığınırım. Ve onların benim yanımda bulunmalarından da sana sığınırım Rabbim.'" (Mü'minun Suresi; 97, 98)** ayetinde belirtildiği gibi, şeytanın verebileceği manevi zararlardan, vesvese ve olumsuz telkinlerden Allah'a

sığınmakla mümkün olur. Çünkü, şeytanın Allah'ın ihlaslı kullarına hiçbir zararının dokunamayacağı, ayetle garanti altına alınmıştır:

(Şeytan) Dedi ki: "Rabbim, beni kışkırttığın şeye karşılık, andolsun, ben de yeryüzünde onlara, (sana başkaldırmayı ve dünya tutkularını) süsleyip-çekici göstereceğim ve onların tümünü mutlaka kışkırtıp-saptıracağım. Ancak onlardan muhlis olan kulların müstesna." (Hicr Suresi; 39-40)

Amaçtan en ufak bir sapma olmadan, tam bir ihlasla, Allah'ın rızasını kazanmak, Allah'ın şanını yüceltmek, küfrü kendi mekanında öfkelendirmek gibi samimi ve halis bir niyetle hareket edildiğinde ise, artık Allah'ın kesin bir başarı vereceği şüphesizdir. Kendilerine ait sandıkları mekanlarda ihlaslı, kararlı, güçlü imana sahip müminleri gören inkarcılar, ellerinde olmadan Allah'ı, ölümü ve cehennemi hatırlarlar. Bu durumdan da müthiş derecede huzursuz olurlar. Bu yüzden doyasıya yaşamak istedikleri isyan, günah ve sınır tanımazlığın zevkini tam olarak tadamaz, yıllardır bastırdıkları vicdanlarının sesini yeniden duymaktan rahatsız olurlar.

... (müminlerin) kâfirleri 'kin ve öfkeyle ayaklandıracak' bir yere ayak basmaları ve düşmana karşı bir başarı kazanmaları, karşılığında mutlaka onlara bununla salih bir amel yazılmış olması nedeniyledir. Şüphesiz Allah, iyilik yapanların ecrini kaybetmez. (Tevbe Suresi; 120)

Etki ve Başarıyı Yalnızca Allah'tan Bekler, Yalnızca Allah'a Güvenip Dayanır:

Mümin, her zaman olduğu gibi, küfürle muhatap olurken de dua halindedir. Çünkü onu başarılı kılacak, küfür üzerindeki heybet ve etkiyi yaratacak olan, maddi imkanları, dış görünümü ya da zekası değil, ancak Allah'tır. Allah'ın başarı vermesi ise, sebeplere değil, doğrudan doğruya niyete ve duaya bağlıdır. Allah, duaya verdiği önemi **"De ki: 'Sizin duanız olmasaydı Rabbim size değer verir miydi?..'" (Furkan Suresi; 77)** ayetiyle de açıkça bildirmiştir.

Gerçekten de güzellik, zenginlik ve ihtişam yalnızca birer vesiledir. İhlaslı, dürüst, Allah rızası için bir hareket olduğu takdirde Allah bu fiziksel üstünlüklere bir de manevi güzellik ve üstünlük katar. O zaman da metafizik ve ezici bir üstünlük ortaya çıkar. Bu üstünlük, müminin yalnızca dış görünümüne değil, hareket, konuşma ve tavırlarına da yansır. Bütün hareket, tavır ve konuşmaları son derece akılcı olur. Tüm bu özellikler de küfrü, adeta büyülenmişçesine, aşırı derecede etkiler.

Kuran'da, Hz. Yusuf'un başına gelenlerin anlatıldığı kıssada bu ilahi kuralın en güzel örneğini görürüz. Hz. Yusuf çok üstün bir fiziksel güzelliğe sahiptir. Fakat ayette, kendisini

gören kadınların onu gözlerinde daha da "büyüttükleri" ve adeta bir melek olarak algıladıkları belirtilir:

(Kadın) Onların düzenlerini işitince, onlara (bir davetçi) yolladı, oturup dayanacakları yerler hazırladı ve her birinin eline (önlerindeki meyveleri soymaları için) bıçak verdi. (Yusuf'a da:) "Çık, onlara (görün)" dedi. Böylece onlar onu (olağanüstü güzellikte) görünce (insanüstü bir varlıkmış gibi gözlerinde) büyüttüler, (şaşkınlıklarından) ellerini kestiler ve: "Allah'ı tenzih ederiz; bu bir beşer değildir. Bu, ancak üstün bir melektir" dediler. (Yusuf Suresi; 31)

Demek ki Allah Hz. Yusuf'u onlara, zahiri güzelliğinin daha ötesinde güzel ve heybetli göstermiştir. Güzelse Allah daha da güzel göstermiş, fiziksel üstünlüğü katlanarak artmıştır. Onu meleğe benzetmeleri de ondaki bu manevi güzellik, heybet ve asaletten, imanındaki üstünlükten kaynaklanmıştır.

Kadınlar, daha önce yeryüzünde hiç rastlamadıkları bir heybet ve güzellikle, üstünlük ve kaliteyle karşılaştıkları için, Hz. Yusuf'un onlar üzerindeki etkisi de çok büyük ve kalıcı olmuştur. Bambaşka, gündelik hayatta hiç rastlamadıkları bir boyutla karşılaşmış, merak, ilgi ve hayranlıkları da aynı derecede olmuştur.

Hz. Yusuf örneğinde olduğu gibi, Allah ihlaslı bir mümini bu tür ekstra özelliklerle donatmasa, onun dışarıya karşı vereceği etki, sıradan bir yakışıklı, sıradan bir zengin veya sıradan bir zeki ya da kültürlü insanın oluşturduğu yine sıradan ve geçici bir etki ve hayranlıktan öteye gidemez. En güzel fiziğe de sahip olsa, en şık ve pahalı elbiseleri de giyse, saatlerce konuşsa, yine de gerekli ve kalıcı etkiyi yaratamaz; o ortamdan ayrıldığında da silinir gider.

Örnek Bir Ahlak ve Kişilik Yapısı Sergiler

İnkar edenlerin, her zaman, can düşmanları olarak gördükleri müminlerin, tüm hareket ve ifadelerinden ters ve olumsuz anlamlar çıkarabileceklerini, önyargılı ve düşüncesizce yaklaşabileceklerini hatırdan çıkarmamalıdır. Bu nedenle mümin, küfrün içinde yapacağı her hareket ve konuşmanın, her davranışın, en ince mimiğine kadar ölçülü ve kontrollü olmasına, karşı tarafın koz olarak kullanabileceği en ufak bir açık bile vermemeye azami ölçüde dikkat eder. Küfrün en temel vasfı olan alaycılığına malzeme verecek hiç bir davranışta bulunmamaya, hiçbir ifade sarfetmemeye özen gösterir. Bütün bunları yaparken de hem doğallık ve samimiyet boyutundan ayrılmaz, hem de küfürle yüz göz olmayacak bir vakar ve asaleti sürekli muhafaza eder.

Bu kadar ince bir denge ve kontrolü sağlamak sıradan bir insan için ilk bakışta güç görünse de, asalet, vakar, akılcı, bilinçli, ölçülü ve kontrollü davranmak müminin zaten doğal vasfıdır. Dolayısıyla, yapılan hareket sırasında ihlaslı olunup yalnızca Allah'a

güvenildiği takdirde, Allah'ın mümine yardımcı olacağı, onu küfrün karşısında kesinlikle küçük düşürmeyip yücelteceği şüphesizdir. Böyle bir durumda kişinin her hareketinin ve her sözünün Allah'ın koruması altında olacağı kesindir.

Buna karşın, küfrün arasına ihlassız ve nefsani bir şekilde girildiğinde tamamen farklı ilahi kanunlar işlemeye başlar. Böyle bir hareketin karşılığında, başarısızlık, küçük düşme, mahcup olma, zor durumda kalma, mağdur olma gibi sonuçları da en başından göze almak gereklidir. Bu tip bir durum, küfürde daha önceden bırakılmış olan olumlu etkiyi de—eğer varsa—zedeler, hatta yokeder. Böyle bir durumda, karşı taraftaki inkarcı, ya kendisinin önceden yanıldığını ve o kişiyi eskiden gözünde fazla büyütüp abarttığını düşünür, ya da zeka ve uyanıklık derecesine göre, onda önceki halinden bir farklılık olduğunu sezinler. Karşısındakinin zaafını ve manevi gerilemesini kimi inkarcılar da bu şekilde içgüdüsel olarak hissedebilirler. Dolayısıyla küfrün arasında bulunan imanlı bir kişi, bütün mümin topluluğunu temsil ettiği için, olayın diğer ucu da davanın ve müminlerin geneline dokunur. Her ne kadar, en olumsuz olay, en olumsuz gelişme bile sonuçta İslam'ın hayrına dönüşse de, kişisel olarak yapılabilecek her türlü hatanın, verilecek her türlü yanlış imajın bütün müminlere ve davaya yansıyabileceğini de akıldan çıkartmamak gerekir.

İhlas, samimiyet ve dava bilincinden yoksun, ezik ve zayıf şahsiyetli, lafını sözünü, oturup kalkmasını, giyinmesini bilmeyen kimselerin İslam adına küfrün karşısına çıkmaları, inkarcıların kendilerine olan güvenlerini arttırır, küfürlerini pekiştirir. İnkarcılar, böyle bir kimsenin imanının, dolayısıyla şahsiyetinin zayıflığından, kişisel zaaflarından cesaret alırlar. Aldıkları bu cesaretin sonucunda da kimi zaman o mümine gerek ima yoluyla gerekse doğrudan kendi sistemlerini, düşünce ve yaşam tarzlarını savunma, övme veya açıklama gayretine girerler. Hatta daha da öteye giderek, onun zayıf iman ve şahsiyetinden kaynaklanan hal, tavır, davranış ve konuşma bozukluklarını İslam'a ve müminlerin geneline maletmeye çalışırlar. Bu yüzden, savunduğu dini gerektiği gibi temsil edemeyeceğini hisseden bir kişi eğer, bir parça vicdanı kalmışsa, İslam adına ortaya çıkmamalı, bunu ehil olanlara bırakmalıdır. Aksi bir davranış küfrü sevindirmekten, müminleri zor durumda bırakmaktan başka bir işe yaramaz.

Bunun aksine, inkarcıların güçlü imana ve şahsiyete sahip ihlaslı müminlerin yanında kendi dinlerini anmaya cesaret bulmaları, onların dinlerinden taviz koparabilmeleri mümkün değildir. Bu yüzden gerçek mümin, küfür üzerinde, **"... bugün inkâra sapanlar, sizin dininizden (sizi dininizden çevirmekten) umut kesmişlerdir..." (Maide Suresi; 3)** ayetinde belirtilen umutsuzluğu ve çaresizliği oluşturan insandır.

Mümin Ancak Diğer Müminlerle Birlikte Olabilir

Şüphesiz Allah, kendi yolunda, sanki birbirlerine kenetlenmiş bir bina gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. (Saff Suresi; 4)

İnsan ahirette kimlerin yanında olmak istiyorsa, dünyada da onlarla beraber olmalıdır. Dolayısıyla bir müminin yeri, yalnızca ve yalnızca müminlerin yanıdır. Eğer buna imkanı yoksa—ki bu ancak geçici bir süre için ve çok istisnai bir durum olabilir—müminlerle birlikte olmayı içten ve samimi olarak istemesi gereklidir. Müminler; Allah'ın sıfatlarını üzerinde en çok taşıyan, Allah'ın rızasını kazanmaya çalışan, Allah'ı çok seven ve çokça zikreden, kendilerini Allah'a teslim etmiş, canıyla ve malıyla onun yolunda mücadele eden üstün insanlardır. Dolayısıyla, Allah'ın rızasının en çok bulunduğu yer de bunların yanıdır. Nitekim Kuran, müminlerin hep birarada olmalarını kesin bir biçimde emreder:

Allah'ın ipine hepiniz sımsıkı sarılın. Dağılıp ayrılmayın. Ve Allah'ın sizin üzenizdeki nimetini hatırlayın. Hani siz düşmanlar idiniz. O, kalplerinizin arasını uzlaştırıp-ısındırdı ve siz O'nun nimetiyle kardeşler olarak sabahladınız. Yine siz, tam ateş çukurunun kıyısındayken, oradan sizi kurtardı. Umulur ki hidayete erersiniz diye, Allah, size ayetlerini böyle açıklar. (Al-i İmran Suresi; 103)

Müminin rahat ve huzurlu olmasının yegane yolu, diğer müminlerle beraber olmasıdır. Kuran'da bildirilen Allah'ın kanununa göre, **"kalpler yalnızca Allah'ı anmakla tatmin bulur" (Rad Suresi; 28).** Allah'ın anılması ise, yine Kuran'a göre, "Allah'ın içinde kendi adının anılmasına izin verdiği evlerde", yani müminlerin evlerinde gerçekleşir. Çünkü "Allah'ın nuru", bu evlerdedir: **"(Bu nur,) Allah'ın, onların yüceltilmesine ve isminin zikredilmesine izin verdiği evlerdedir; onların içinde sabah akşam O'nu tesbih ederler." (Nur Suresi; 36)**

Gerçek bir mümin, aklın, maddi ve manevi güzelliğin, temizliğin, güzel ahlakın hakim olduğu ve içinde sürekli olarak Allah'ın zikredildiği ortamlardan zevk alır. Ancak, Allah'ın birçok sıfatının tecelli ettiği evlerde rahat hareket edebilir. Kalbi ve ruhu ancak böyle bir ortamda huzur bulur. Bu ortam da yalnızca müminlerin bulundukları ortamdır. Kuran'a göre buralarda, **"arınmayı içten arzulayan"** adamlar vardır. **(Tevbe Suresi; 108)**

Müminlerin beraber olmalarındaki en önemli hikmetleri şöyle sayabiliriz: birbirlerine her an destek olmaları, birbirlerine her an olumlu telkin vermeleri, birbirlerinin arınmalarına vesile olmaları, birbirlerine hatırlatıcı ve uyarıcı olmaları, birlikte Allah'ı anmalarıdır. Bu nedenle mümin, vaktinin mümkün olduğunca büyük bir bölümünü bu özellikleri bulabildiği mümin topluluğunun arasında geçirmekten büyük haz duyar.

Sen de sabah akşam O'nun rızasını isteyerek Rablerine dua edenlerle birlikte sabret. Dünya hayatının (aldatıcı) süsünü isteyerek gözlerini onlardan kaydırma. Kalbini bizi zikretmekten gaflete düşürdüğümüz, kendi 'istek ve tutkularına (hevasına)' uyan ve işinde aşırılığa gidene itaat etme. (Kehf Suresi; 28)

Bir görev icabı, küfrün arasına girmesi gerektiğinde asli görevini hiçbir zaman unutmaz ve en fazla istifade esasıyla hareket eder. Bu yolla müminlere menfaat sağlamaya, küfrün maddi ve manevi gücünü kırmaya çalışır. Bu sayede Allah'ın şanının daha da çok yüceltilmesini, müminlerin daha rahat etmelerini, hareket kabiliyetlerinin artmasını sağlar.

Müminler ancak, doğal ve samimi davranan, hiçbir dünyevi çıkar gözetmeyen, birbirine karşı düşkün, fedakar ve ince düşünceli insanların, yani müminlerin bulunduğu bir ortamda rahat edebilirler. Bu da Allah'ın Kuran'da tarif ettiği cennet modelidir. Mümin bu dünyada da, maddi ve manevi olarak, elinden geldiğince cennet ortamları oluşturmaya çalışır ve ancak böyle ortamlardan zevk alabilir. Müminler tüm hayatları boyunca günün 24 saati cennet modelini hayatlarına uygularlar. Bunun en belirgin olanı, evlerinde yaratılan ortamdır. Müminlerin evleri kendileri için en rahat, en güzel, en güvenilir ortamdır. Ancak bu şekilde müminin kalbi ferahlar, rahat eder ve cahiliye toplumunun boş ve amaçsız kültüründen sıyrılabilir.

Allah'ın, bir insanı müminler topluluğunun içine sokmasının ve ona dine hizmet etme imkanı vermesinin onun için çok büyük bir nimet olduğu ortadadır. Bu nimetin şükrü de müminlerle birlikte olmaktan zevk almak, her fırsatta onlarla birlikte olmaya çalışmakla olur. Eğlenilecekse, dışarıya çıkılıp gezilecekse, yine müminlerle toplu halde yapılan eğlenceler mümine zevk verir. Bunu, özgürlüğünü kısıtlama olarak değil, tam tersine, arınma, temizlenme, rahatlık olarak görmesi, pislikten uzak durma, korunma olarak değerlendirmesi gerekir.

Müminlerin birbirlerine bağlılıkları, sevgileri ve taşıdıkları üstün vasıflar, Kuran'da şöyle anlatılır:

"Mü'min erkekler ve mü'min kadınlar birbirlerinin velileridirler. İyiliği emreder, kötülükten sakındırırlar, namazı dosdoğru kılarlar, zekatı verirler ve Allah'a ve Resûlü'ne itaat ederler. İşte Allah'ın kendilerine rahmet edeceği bunlardır. Şüphesiz, Allah, üstün ve güçlüdür, hüküm ve hikmet sahibidir. (Tevbe Suresi; 71)

Allah, müminlerle birlikte olmanın bir cennet zevki ve mükafatı olduğunu, müminlerin ahirette en üstün insanlarla birlikte olacağını ayetlerde bildirmektedir:

Kim Allah'a ve Resul'e itaat ederse, işte onlar Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberler, doğrular (ve doğrulayanlar), şehidler ve salihlerle beraberdir. Ne iyi arkadaştır onlar? (Nisa Suresi; 69)

Durum böyleyken, küfürle beraber olmaktan zevk alan bir insan kendisine verilen nimete açıkça nankörlük etmiş olur. Dünyada küfürden zevk alan bir insanın ahirette de

küfürle birlikte olacağını bilmesi ve kabul etmesi gerekir. Ahirette ise küfrün bulunduğu yer cehenemden başkası değildir.

Salih mümin az bir nimetten bile Allah'ı anarak, onun Allah'tan geldiğini bilerek, şükrederek çok büyük zevk alabilir. Böyle olunca da, Allah nimetlerden alınacak zevki ve neşeyi kat kat arttırır. Nimetlerin de aynı ölçüde katlanarak artmasını, küfrün sahip olduklarıyla kıyaslanmayacak derecede en güzel, en mükemmel, en kaliteli ortamların oluşmasını sağlar.

Mümin Topluluğu İçinde Yeralan Ve Farklı İmani Konumlara Sahip Olan İnsan Çeşitleri

Sonra Kitabı kullarımızdan seçtiklerimize miras kıldık. Artık onlardan kimi kendi nefsine zulmeder, kimi orta bir yoldadır, kimi de Allah'ın izniyle hayırlarda yarışır öne geçer. İşte bu, büyük fazlın kendisidir. (Fatır Suresi; 32)

Kitapçığın başında, müminlerin arasında göründükleri halde çeşitli nedenlerle cahiliye yaşantısına özenen ve cahiliye toplumuna eğilim gösteren kişileri üç grupta sınıflandırmıştık. Bunların içinde özellikle—kitapçığın da temel inceleme alanını oluşturan—üçüncü grup, her ne kadar homojen bir grup gibi görünse de aslında farklı tür ve derecede imani problemleri olan fertlerden oluşmuştur. Müminlerin arasında barınan bu tür kişilerin karakter ve kişilik yapıları, gösterdikleri tavır ve davranış bozuklukları birçok ayette detaylarıyla tarif edilmiştir.

Kuran'ın indirildiği dönemde Peygamber Efendimiz'in etrafında bulunan müminler iman ve takva bakımından birbirlerine göre farklı farklı konumlara ve derecelere sahiptiler. Ayetlerden öğrendiğimize göre bu müminler arasında canını-malını son noktasına kadar satan, en zor anlarda bile Allah'a, Resul'üne ve davaya karşı sarsılmaz bir sadakat gösterenlerden, zorluk anlarında kalpleri kaymak üzere olan, hatta Allah hakkında çeşitli zanlarda bulunabilecek kadar imani zaaf gösterebilen kimselere kadar geniş bir imani yelpaze mevcuttu.

Bunlarla birlikte yine ayetlerin haberiyle, kendini mümin zannedip de aslında iman kalplerine girmemiş 'eslemeler', savaştan kaçacak, sadaka ve ganimetler konusunda sorun çıkartacak, isteksizce infak edecek, nefsine ağır gelen konularda itaatte zorlanacak, ve bunlara benzer çeşitli Kuran dışı hareketleri işleyecek türde kişiler de yer almaktaydılar. Allah bunların kimisine tevbe nasip edip affetmiş ve gerçek imanı nasip etmiş, kimilerine de süre tanıyıp bir zorluk anında onların gerçek yüzlerini deşifre etmiş, müminlerden ayırmıştır. Kimisinin durumu da ancak ahirette, kitabını sağdan beklerken sol tarafından aldığında ortaya çıkacaktır.

Sonuç olarak bu insanların tümü belli bir süre, bir bölümü de hayatlarının sonuna dek mümin cemaatinin içinde birlikte yaşamışlar, birbirlerini mümin olarak görmüşlerdir. Ancak Allah, takdir ettiği ve razı olduğu gerçek mümin modelini ayetlerde açıkça tarif etmiştir. Gerçek, samimi ve ihlaslı müminlerin de kendi aralarında çeşitli üstünlük dereceleri vardır. Gerçek mümin tarifinin dışında kalan kimselerin ise, bu ideal modelden uzaklaştıkları ölçüde imani dereceleri düşer, küfrün sınırlarına yaklaşır; bir noktadan sonra da iman çizgisinin dışına taşarlar.

Kuran ayetleri her devre baktıkları için aynı durum günümüzdeki bir mümin topluluğu için de geçerlidir. Elbette ki, mümin topluluğunun içinde bulunmak, cahiliye toplumuna mensup olmakla kıyaslanamayacak derecede daha üstün ve şerefli bir konumdur. Ancak bunu ahiret için bir garanti sayarak, Allah'ın sınırlarını korumada taviz vermek, Allah

korkusu, helal, haram ve itaat konularına gereken titizlik ve hassasiyeti göstermemek büyük bir aldanış olacaktır. Unutmamalıdır ki, münafıklar ve müşrikler de İslam cemaati içerisinden çıkarlar. Bunların büyük bir kısmı önceden iman ettikleri halde sonradan inkara sapmış, Allah'ın gazabına ve ebedi azaba mahkum olmuşlardır. Bu nedenle hiçbir mümin kendisini garantide görmemeli, Allah'ın ayetlerde kınadığı karakter ve kişilik özelliklerini üzerinde taşımaktan, bu tarz tavır ve davranış şekillerini sergilemekten kaçınmalıdır. Ayetlerde tarif edilmiş olumsuz örneklerden ders ve ibret almalı, güzel ve övülen örneklere benzemeye çalışmalıdır.

Bu amaçla, mümin topluluğu arasında yaşayan insan çeşitlerini, onların olumlu ve olumsuz özelliklerini, örnek alınacak ya da sakınılacak yönlerini tarif eden Kuran ayetlerini belli başlıklar altında sınıflandırdık:

"GERÇEK" MÜMİNLER

İman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda cihad edenler ile (hicret edenleri) barındıranlar ve yardım edenler, işte gerçek mü'min olanlar bunlardır. Onlar için bir bağışlanma ve üstün bir rızık vardır. (Enfal Suresi; 74)

Mü'min olanlar, ancak o kimselerdir ki, onlar, Allah'a ve Resûlü'ne iman ettiler, sonra hiç bir kuşkuya kapılmadan Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad ettiler. İşte onlar, sadık (doğru) olanların ta kendileridir. (Hucurat Suresi; 15)

MÜMİNLERİN ÇOĞUNA ÜSTÜN KILINANLAR

Andolsun, Davud'a ve Süleyman'a bir ilim verdik: "Bizi inanmış kullarından birçoğuna göre üstün kılan Allah'a hamdolsun." dediler. Süleyman, Davud'a mirasçı oldu ve dedi ki: "Ey insanlar, bize kuşların konuşma-dili öğretildi ve bize her şeyden (bol bir nimet) verildi. Gerçekten bu, apaçık bir üstünlüktür." Süleyman'a cinlerden, insanlardan ve kuşlardan orduları toplandı ve bunlar bölükler halinde dağıtıldı. (Neml Suresi; 15-17)

ÖNE GEÇENLER

Öne geçen Muhacirler ve Ensar ile onlara güzellikle uyanlar; Allah onlardan hoşnut olmuştur, onlar da O'ndan hoşnut olmuşlardır ve (Allah) onlara, içinde ebedi kalacakları, altından ırmaklar akan cennetler hazırlamıştır. İşte büyük 'kurtuluş ve mutluluk' budur. (Tevbe Suresi; 100)

HAYIRLARDA YARIŞANLAR

Sonra Kitabı kullarımızdan seçtiklerimize miras kıldık. Artık onlardan kimi kendi nefsine zulmeder, kimi orta bir yoldadır, kimi de Allah’ın izniyle hayırlarda yarışır öne geçer. İşte bu, büyük fazlın kendisidir. (Fatır Suresi; 32)

ORTA YOLDA (MUKTESİD) OLANLAR

Sonra Kitabı kullarımızdan seçtiklerimize miras kıldık. Artık onlardan kimi kendi nefsine zulmeder, kimi orta bir yoldadır, kimi de Allah’ın izniyle hayırlarda yarışır öne geçer. İşte bu, büyük fazlın kendisidir. (Fatır Suresi; 32)

AĞIR DAVRANANLAR

Şüphesiz içinizden ağır davrananlar vardır. Şayet, size bir musibet isabet edecek olsa: “Doğrusu Allah, bana nimet verdi, çünkü onlarla birlikte olmadım” der. Eğer size Allah’tan bir fazl (zafer) isabet ederse, o zaman da, sanki onunla aranızda hiç bir yakınlık yokmuş gibi kuşkusuz şöyle der; “Keşke onlarla birlikte olsaydım, böylece ben de büyük ‘kurtuluş ve mutluluğa’ erseydim.” (Nisa Suresi; 72-73)

İMANLARINI ZULÜMLE KARIŞTIRMAYANLAR

İman edenler ve imanlarını zulümle karıştırmayanlar, işte güvenlik onlar içindir ve onlar hidayete ermişlerdir. (Enam Suresi; 82)

“ESLEME”LER İMAN KALPLERİNE HENÜZ GİRMEMİŞ OLANLAR

Bedeviler, dedi ki: “İman ettik.” De ki: “Siz iman etmediniz; ancak “İslam (müslüman veya teslim) olduk (eslemna) deyin. İman henüz kalplerinize girmiş değildir. Eğer Allah’a ve Resûlü’ne itaat ederseniz, O, sizin amellerinizden hiç bir şeyi eksiltmez. Şüphesiz Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir.” (Hucurat Suresi; 14)

ALLAH'A VERDİKLERİ AHDE SADAKAT GÖSTERENLER

Mü'minlerden öyle erkek-adamlar vardır ki- Allah ile yaptıkları ahide sadakat gösterdiler; böylece onlardan kimi adağını gerçekleştirdi, kimi beklemektedir. Onlar hiç bir değiştirme ile (sözlerini) değiştirmediler. (Ahzab Suresi; 23)

ALLAH'A VERDİKLERİ AHDE SADAKAT GÖSTERMEYENLER

Oysa andolsun, daha önce 'arkalarını dönüp kaçmayacaklarına' dair Allah'a söz vermişlerdi; Allah'a verilen söz (ahid) ise, (ağır bir) sorumluluktur. (Ahzab Suresi; 15)

SECDE EDERKEN AĞLAYANLAR

Halkına, namazı ve zekatı emrediyordu ve o, Rabbi katında kendisinden razı olunan (bir insan)dı. Kitap'ta İdris'i de zikret. Çünkü o, doğru olan bir peygamberdi. Biz onu yüce bir mekan (makam)a yükseltmiştik. İşte bunlar; kendilerine Allah'ın nimet verdiği peygamberlerdendir; Adem'in soyundan, Nuh ile birlikte taşıdıklarımız (insan nesillerin)den, İbrahim ve İsrail (Yakup)in soyundan, doğru yola eriştirdiklerimizden ve seçtiklerimizdendirler. Onlara Rahman (olan Allah')ın ayetleri okunduğunda, ağlayarak secdeye kapanırlar. (Meryem Suresi; 55-58)

İNFAK ETTİKLERİNİ BAŞA KAKMAYANLAR VE İSTEYEREK, KALPLERİ ÜRPEREREK İNFAK EDENLER

Mallarını Allah yolunda infak edenler, sonra infak ettikleri şeyin peşinden başa kakmayan ve eziyet vermeyenlerin ecirleri Rableri katındadır, onlara korku yoktur ve onlar mahzun olmayacaklardır. (Bakara Suresi; 262)

Yalnızca Allah'ın rızasını istemek ve kendilerinde olanı kökleştirip-güçlendirmek için mallarını infak edenlerin örneği, yüksekçe bir tepede bulunan, sağnak yağmur aldığında ürünlerini iki kat veren bir bahçenin örneğine benzer ki ona sağnak yağmur isabet etmese de bir çisintisi (vardır). Allah, yaptıklarınızı görendir. (Bakara Suresi Suresi; 265)

Gerçekten, Rablerine olan haşyetlerinden dolayı saygıyla korkanlar, Rablerinin ayetlerine iman edenler, Rablerine ortak koşmayanlar, Ve gerçekten Rablerine dönecekler diye, vermekte olduklarını kalpleri ürpererek verenler; İşte onlar, hayırlarda yarışmaktadırlar ve onlar bundan dolayı öne geçmektedirler. (Müminun Suresi; 57-61)

Bedevilerden öyleleri de vardır ki, onlar Allah'a ve ahiret gününe iman eder ve infak ettiğini Allah katında bir yakınlaşmaya ve elçinin dua ve bağışlama dileklerine (bir yol) sayar. Haberiniz olsun, bu gerçekten onlar için bir yakınlaşmadır. Allah da onları kendi rahmetine sokacaktır. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, esirgeyendir. (Tevbe Suresi; 99)

FETİHTEN ÖNCE İNFAK EDİP SAVAŞANLAR VE FETİHTEN SONRA SAVAŞANLAR

Size ne oluyor ki, Allah yolunda infak etmiyorsunuz? Oysa göklerin ve yerin mirası Allah'ındır. İçinizden, fetihten önce infak eden ve savaşanlar (başkasıyla) bir olmaz. İşte onlar, derece olarak sonradan infak eden ve savaşanlardan daha büyüktür. Allah, her birine en güzel olanı va'detmiştir. Allah, yaptıklarınızdan hâberdardır. Allah'a güzel bir borç verecek olan kimdir? Artık Allah, bunu onun için kat kat arttırır. Onun için 'kerim (üstün ve onurlu) bir ecir vardır. (Hadid Suresi; 10,11)

GÖSTERİŞ İÇİN İNFAK EDENLER ve İNFAKLARINI CEREME SAYANLAR

Ey iman edenler, Allah'a ve ahiret gününe inanmayıp, insanlara karşı gösteriş olsun diye malını infak eden gibi minnet ve eziyet ederek sadakalarınızı geçersiz kılmayın. Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer; üzerine sağnak bir yağmur düştü mü, onu çırılçıplak bırakıverir. Onlar kazandıklarından hiç bir şeye güç yetiremez (elde edemez)ler. Allah, kâfirler topluluğuna hidayet vermez. (Bakara Suresi; 264)

Bedevilerden öyleleri vardır ki, infak ettiğini bir cereme sayar ve sizi felaketlerin sarıvermesini bekler. Kötü felaket onları sarsın. Allah işitendir, bilendir. (Tevbe Suresi; 98)

CİMRİLİK EDENLER

İşte sizler böylesiniz; Allah yolunda infak etmeye çağrılıyorsunuz; buna rağmen bazılarınız cimrilik ediyor. Kim cimrilik ederse, artık o, ancak kendi nefsine cimrilik eder. Allah ise, Ğaniy (hiç bir şeye ihtiyacı olmayan)dır; fakir olan sizlersiniz. Eğer siz yüz çevirecek olursanız, sizden başka bir kavmi getirip-değiştirir. Sonra onlar, sizin benzeriniz de olmazlar. (Muhammed Suresi; 38)

HAYRA ÇAĞIRAN-MARUFU EMREDİP MÜNKERDEN NEHYEDENLER

Sizden; hayra çağıran, iyiliği (marufu) emreden ve kötülükten (münkerden) sakındıran bir topluluk bulunsun. Kurtuluşa erenler işte bunlardır. (Al-i İmran Suresi; 104)

MÜCAHİDLER – SABREDENLER

Andolsun, biz sizden mücahid olanlarla sabredenleri bilinceye (belli edip ortaya çıkarıncaya) kadar, deneyeceğiz ve haberlerinizi sınayacağız (açıklayacağız). (Muhammed Suresi; 31)

SAVAŞA İSTEKSİZ ÇIKANLAR

Rabbin seni evinden hak uğrunda (savaşa) çıkardığında mü'minlerden bir grup isteksizdi. (Herşey) Açıkça ortaya çıktıktan sonra bile, sanki kendileri, göz göre göre ölüme sürükleniyorlarmış gibi, seninle hak konusunda tartışıp duruyorlardı. (Enfal Suresi; 5-6)

SAVAŞTAN GERİ KALANLAR

(Savaştan) Geri bırakılan üç (kişiyi) de (bağışladı). Öyle ki, bütün genişliğine rağmen yeryüzü onlara dar gelmişti, nefsleri de kendilerine dar (sıkıntılı) gelmişti ve O'nun dışında (yine) Allah'tan başka bir sığınacak olmadığını iyice anladılar. Sonra tevbe etsinler diye onların tevbesini kabul etti. Şüphesiz Allah, (yalnızca) O, tevbeleri kabul edendir, esirgeyendir. (Tevbe Suresi; 118)

ÖZÜRLERİ OLMADIĞI HALDE SAVAŞA GİTMEYENLER

Mü'minlerden, özür olmaksızın oturanlar ile, Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler eşit değildir. Allah, mallarıyla ve canlarıyla cihad edenleri oturanlara göre derece olarak üstün kılmıştır. Tümüne güzelliği (cenneti) va'detmiştir; ancak Allah, cihad edenleri oturanlara göre büyük bir ecirle üstün kılmıştır. (Nisa Suresi; 95)

SAVAŞMALARINA İZİN VERİLMEYENLER

Kendilerine; "Elinizi (savaştan) çekin, namazı kılın, zekatı verin" denenleri görmedin mi? Oysa savaş üzerlerine yazıldığında, onlardan bir grup, insanlardan Allah'tan korkar gibi- hatta daha da şiddetli bir korkuyla- korkuya kapılıyorlar ve: "Rabbimiz, ne diye savaşı üzerimize yazdın, bizi yakın bir zamana ertelemeli değil miydin?" dediler. De ki: "Dünyanın metaı azdır, ahiret, ise muttakiler için daha hayırlıdır ve siz 'bir hurma çekirdeğindeki ip-ince bir iplik kadar' bile haksızlığa uğratılmayacaksınız." (Nisa Suresi; 77)

KAFİRLERE KARŞI SEVGİ BESLEYENLER

Sizler, işte böylesiniz; onları seversiniz, oysa onlar sizi sevmezler. Siz Kitabın tümüne inanırsınız, onlar sizinle karşılaştıklarında "inandık" derler, kendi başlarına kaldıklarında ise, size olan kin ve öfkelerinden dolayı parmak uçlarını ısırırlar. De ki: "Kin ve öfkenizle ölün." Şüphesiz Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran Suresi; 119)

Ey iman edenler, benim de düşmanım, sizin de düşmanınız olanları veliler edinmeyin. Siz onlara karşı sevgi yöneltiyorsunuz; oysa onlar haktan size geleni inkâr etmişler, Rabbiniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı elçiyi de, sizi de (yurtlarınızdan) sürüp-çıkarmışlardır. Eğer siz, Benim yolumda cihad etmek ve Benim rızamı aramak amacıyla çıkmışsanız (nasıl) onlara karşı hâlâ sevgi gizliyorsunuz? Ben, sizin gizlediklerinizi ve açığa vurduklarınızı bilirim. Kim sizden bunu yaparsa, artık o, elbette yolun ortasından şaşırıp-sapmış olur. (Mümtehine Suresi; 1)

Mü'minler, mü'minleri bırakıp da kafirleri veliler edinmesinler. Kim böyle yaparsa, Allah'tan hiç bir şey (yardım) yoktur. Ancak onlardan korunma gayesiyle sakınma(nız) başka. Allah, sizi kendisinden sakındırır. Varış Allah'adır. (Al-i İmran Suresi; 28)

İFTİRAYI DİLLERİYLE AKTARANLAR

O durumda siz onu (iftirayı) dillerinizle aktardınız ve hakkında bilginiz olmayan şeyi ağızlarınızla söylediniz ve bunu kolay sandınız; oysa o Allah katında çok büyük (bir suç)tür. Onu işittiğiniz zaman: "Bu konuda söz söylemek bize yakışmaz. (Allah'ım) Sen yücesin; bu, büyük bir iftiradır" demeniz gerekmez miydi? Eğer iman edenlerden iseniz, bunun gibisine bir daha dönmemeniz için Allah size öğüt vermektedir. (Nur Suresi; 15-17)

ELÇİYE KARŞI SAYGILI OLANLAR-OLMAYANLAR

Şüphesiz, Allah'ın Resûlü'nün yanında seslerini alçak tutanlar; işte onlar, Allah kalplerini takva için imtihan etmiştir. Onlar için bir mağfiret ve büyük bir ecir vardır. Şüphesiz, hücrelerin ardından sana seslenenler de, onların çoğu aklını kullanmıyor. Eğer gerçekten, yanlarına çıkıncaya kadar sabretmiş olsalardı, herhalde kendileri için daha hayırlı olurdu. Allah, çok bağışlayandır, çok esirgeyendir. (Hucurat Suresi; 3-5)

DİĞER MÜMİNLERİ SİPER EDEREK KAÇANLAR

Elçinin çağırmasını, kendi aranızda kiminizin kimini çağırması gibi saymayın. Allah, sizden bir diğerinizi siper ederek kaçanları gerçekten bilir. Böylece onun emrine aykırı davrananlar, kendilerine bir fitnenin isabet etmesinden veya onlara acı bir azabın çarpmasından sakınsınlar. (Nur Suresi; 63)

İMAN EDİP HİCRET ETMEYENLER

Gerçek şu ki, iman edenler, hicret edenler ve Allah yolunda mallarıyla ve canlarıyla cihad edenler ile (hicret edenleri) barındıranlar ve yardım edenler, işte birbirlerinin velisi olanlar bunlardır. İman edip hicret etmeyenler, onlar hicret edinceye kadar, sizin onlara hiç bir şeyle velayetiniz yoktur. Ama din konusunda sizden yardım isterlerse, yardım üzerinizde bir yükümlülüktür. Ancak, sizlerle onlar arasında anlaşma bulunan bir topluluğun aleyhinde değil. Allah, yaptıklarınızı görendir. (Enfal Suresi; 72)

“BİZİ GÜT” DİYENLER

Ey iman edenler, “Raina-Bizi güt, bize bak” demeyin. “Unzurna-Bizi gözet” deyin ve dinleyin. Kafirler için acı bir azab vardır. (Bakara Suresi; 104)

YÜK OLAN-ADALETLE EMREDEN

Allah şu örneği verdi: İki kişi; bunlardan birisi dilsiz, hiç bir şeye gücü yetmez ve her şeyiyle efendisinin üstünde (bir yük), o, onu hangi yöne gönderse bir hayır getirmez; şimdi bu, adaletle emreden ve dosdoğru yol üzerinde bulunanla eşit olabilir mi? (Nahl Suresi; 76)

ALLAH HAKKINDA CAHİLİYYE ZANNINDA OLANLAR

Ey iman edenler, Allah’ın üzerinizdeki nimetini hatırlayın. Hani size ordular gelmişti; böylece biz de onların üzerine, bir rüzgar ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı görendir. Hani onlar, size hem üstünüzden, hem alt tarafınızdan gelmişlerdi; gözler kaymış, yürekler hançereye gelip dayanmıştı ve siz Allah hakkında (birtakım) zanlarda bulunuyordunuz. (Ahzab Suresi; 9,10)

Sonra kederin ardından üzerinize bir güvenlik (duygusu) indirdi, bir uyuklama ki, içinizden bir grubu sarıveriyordu. Bir grup da, canları derdine düşmüştü; Allah’a karşı haksız yere cahiliye zannıyla zanlara kapılarak: “Bu işten bize ne var ki?” diyorlardı. De ki: “Şüphesiz işin tümü Allah’ındır.” Onlar, sana açıklamadıkları şeyi içlerinde gizli tutuyorlar, “Bu işten bize bir şey olsaydı, biz burada öldürülmezdik” diyorlar. De ki: “Evlerinizde olsaydınız da üzerlerine öldürülmesi yazılmış olanlar, yine devrilecekleri yerlere gidecekti. (Bunu) Allah, sinelerinizdekini denemek ve kalplerinizde olanı arındırmak için (yaptı). Allah, sinelerin özünde saklı duranı bilendir. (Al-i İmran Suresi; 154)

İki topluluğun karşı karşıya geldikleri gün, sizden geri dönenleri, kazandıkları bazı şeyler dolayısıyla şeytan onların ayağını kaydırmak istemişti. Ama andolsun ki, Allah onları affetti. Şüphesiz Allah, bağışlayandır, yumuşak olandır. (Al-i İmran Suresi; 155)

ARAF'TAKİLER

İki taraf arasında bir engel ve burçlar (A'raf) üstünde hepsini yüzlerinden tanıyan adamlar vardır. Cennete gireceklere: "Selam size" derler, ki bunlar, henüz girmeyen fakat (girmeyi) 'şiddetle arzu edip umanlardır.' (Araf Suresi; 46)

KALPLERİNDE HASTALIK OLANLAR

Ey peygamberin kadınları, siz kadınlardan herhangi biri (gibi) değilsiniz; eğer sakınıyorsanız, artık sözü çekicilikle söylemeyin ki, sonra kalbinde hastalık bulunan kimse tamah eder. Sözü maruf bir tarzda söyleyin. (Ahzab Suresi; 32)

ALLAH'A "BİR UCUNDAN" İBADET EDENLER

İnsanlardan kimi, Allah'a bir ucundan ibadet eder, eğer kendisine bir hayır dokunursa, bununla tatmin bulur ve eğer kendisine bir fitne isabet edecek olursa yüzü üstü dönüverir. O, dünyayı kaybetmiştir, ahireti de. İşte bu, apaçık bir kayıptır. (Hac Suresi; 11)

KALPLERİ KAYMAK ÜZERE OLANLAR

Andolsun Allah, Peygamberin, Muhacirlerin ve Ensarın üzerine tevbe ihsan etti. Ki onlar -içlerinde bir bölümünün kalbi nerdeyse kaymak üzereyken- ona güçlük saatinde tabi oldular. Sonra onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara (karşı) çok şefkatlidir, çok esirgeyicidir. (Tevbe Suresi; 117)

İMAN EDİP SAPANLAR?

Gerçek şu, iman edip sonra inkâra sapanlar, sonra yine iman edip sonra inkâra sapanlar sonra da inkârları artanlar... Allah onları bağışlayacak değildir, onları doğru yola da iletecek değildir. (Nisa Suresi; 137)

"Sen yücesin, bize öğrettiğinden başka bizim
hiçbir bilgimiz yok. Gerçekten sen, her şeyi bilen,
hüküm ve hikmet sahibi olansın."
- Bakara, 32 -